Üksiknumber 6 senti.

JÄRWA TEATAJA

Järwamaa häälekandja.

Toimetus ja talitus: Paides, Pikk 2, telef. 101, pk. 20. Talitus avatud igal äripäeval kella 9-st kuni kella 2-ni p. l. Abitalitus Tapal, Esplanaadi 2, telef. 78, pk. 33.

Ilmub kolm korda nädalas: igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel.
Kaasandeks alandat. hinnaga põllumajanduslik ajakiri „Eesti Talu".
Väljaandja: Usaldusühing „Järva Kirjastus".
Tegev- ja vastutav toimetaja Johannes Kaup.

„Järva Teataja" tellimishinnad:

1 kuu	Kr. 0.65,	koos ajakiri „Eesti Taluga"	Kr.	
3 kuud	„ 1.90,	„ „	„	2.10
6 kuud	„ 3.70,	„ „	„	4.10
12 kuud	„ 7.—,	„ „	„	7.75

Tellimisi võetakse vastu alates iga kuu 1. või 15. kuupäevast.

Kuulutushinnad:
Esimesel leheküljel 10 s. ja tekstis 12 s. veeru mm. Viimasel küljel 5 senti millimeeter kuulutusveerul. Kuulutusi ja käsikirju võetakse vastu kella 2-ni igal lehe ilmumise eelpäeval.
Aadressi muutmine 25 senti.

Nr. 148. Paides, reedel 17. detsembril, 1937. aastal. 12. aastakäik.

Paidele lipp ja uus wapp.

Senise wapi sinine põhi muutub mustaks, lipuwärwideks walge-roheline.

Meie linnade wappide ja lippude wäljatöötamiseks moodustati mõni aeg tagasi Eesti Linnade Liidu juures komisjon koosseisus dr. P. Johansson, E. Rajandi ja kunstnik-graafik J. Kask. Komisjon on töötanud pikemat aega kontaktis siseministeeriumi omawalitsuse osakonna juhtidega, samuti kuulanud ära ajaloolaste ja heraldika eriteadlaste arwamusi. Komisjon on jõudnud seisukohale, et meie linnade wappidele tuleb anda ühtlane kilbi kuju ja suurus.

Mis puutub Paide linna wappi, siis on sellel praegu kujutatud wallitorni stiliseering sinisel põhjal. Linnawalitsus esitas sama wapi ning linna lipu wärwide kombinatsioonis sinine-walge-sinine. Linnale aga saadeti uus kawand, milline suuruselt ja kujult ühtlustatud teiste linnade wapiga ja kujutab hõbewärwilist torni stiliseeringut mustal põhjal. Põhi on muudetud sel põhjusel, et wappides esineb liiga tihti sinine, mis aga tihti pleegib, ja et Paide wapi põhi ei ole olnud aegade jooksul alati sinine, waid on wahetanud wärwe. Must ja hõbe sobib siin wägagi hästi.

Muudetud on aga ka lipuwärwid, kust samuti esiteks jäetud wälja sinine ja teiseks kustutatud üldise kolmas wärw. Paide lipp jääks walge-roheline. Mõlemad küsimused oli arutusel eilses wolikogus, millest kirjutis meie tänases lehes teisal. Kui wolikogu oma sõna ütelnud, kinnitab wapi ja lipu wabariigi walitsus.

Paide wolikogu oli koos.

Asjalik aasta lõpukoosolek rea tähtsate punktidega.

Neljapäeval peeti Paide linnawalitsuse ruumes linnawolikogu korraline koosolek, milline oli käesolewa aasta wiimaseks koosolekuks.

Koosolekut juhatas wolikogu juhataja M. Ulk, protokollis linnasekretär J. Ülem. Esimesena oli päewakorras linna 1938. a. maksumäärade arutamine, mille muudatused toodud meie lehes teisal, ning millised kinnitati ühel häälel. Samuti ühel häälel kinnitati linna 1936/37. a. aruanne, millest meie mehes erikirjutis. Linnawolikogu korraliste koosolekute päewad 1938. a. peale määrati kindlaks järgmistele päewadele: 31. jaan., 28. weebr., 29. märts, 25. aprill, 30. mai, 27. juuni, 25. juuli, 29. aug., 26. sept., 24. okt., 28. nov. ja 12. dets. Wolikogu juhatajaks waliti ühel häälel tagasi senine juhataja M. Ulk, samuti ühel häälel waliti tagasi tema asetäitjaks J. Tootsi. Üldise lihahindade tõusu tõttu otsustati tõsta linna tapamaja takse 1938/39. aastaks, kusjuures maksu alla kuuluwaiks otsustati wõtta weel wäljaspool Paidet asuwaist tapamajadest müügiks saadetawaid lihasaadusi, samuti maksu alla määrati tapetud loomad, mis seisnud tapamajas üle 24 tunni. Rahandus-hindamiskomisjoni täiendati üldise kinniswarade ümberhindamise ajaks nelja alljärgnewa kinnisvara omanikuga: H. Goetsch, J. Teimara, A. Meipalu, dr. P. Naaris. Siseministeeriumi poolt esitatud linna wapi ja lipu kawandid wõeti ühel häälel wastu, ning esitatakse neil päewil hr. Riigihoidjale kinnitamiseks.

Paide linna 1936–37. a. aruanne.

Ülejääk 831,36 krooni wõrra suurem kui oli mullu.

Neljapäewasel Paide linnawolikogu koosolekul oli päewakorras ka linna 1936/37. a. aruande wastuwõtmine. Kuigi eelarwe 1936/37. aasta kohta oli märksa suurem kui 1935/36. a., siiski sellele waatamata see on täitunud üle ootuste hästi. Aruandest selgub, et aasta jooksul on linnale tulusid laekunud 127.869.35 kr., kusjuures aasta kestel on kulusid olnud 125.936.04 kr., seega ülejääki 1.933.31 kr. Kuna 1935/36. a. andis ülejääki 1.102.95 kr., siis mööduunud aasta andis ülejääki 831.36 kr. wõrra rohkem.

Suuremat sissetulekut on linnale andnud maksud ja lõivud, kogusummas 39.783.01 kr., edasi on suuremate sissetulekutena märgitud laenud — 14.169.61 kr. ja waranduste kasutamised 12.212.08 krooni, järgnewad w hemad sissetulekud riikliste toetuste j. t. näol. Kulusid on nõudnud linnalt kõige rohkem haridus — 20.001.14 kr., edasi terwishoid 15.784.69 kr., hoolekanne 12.847.06, järgnewad administratiiw- ja heakorra kulud wähemate summadega.

„Alati walmis" wõistluste tagajärgi.

Riigihoidja auhinna omandas seekord noorkotkaste Lõõla rühm.

Neil päewil selgusid noorte kotkaste „Alati walmis" wõistluste tulemused Järwa noorte kotkaste malewas. Kuna ülalmärgitud wõistlused korraldatakse N. K. peastaabi poolt ning on ühtlasi ka üleriigilisiks noorte kotkaste parima üksuse leidmiseks, siis praegu on wõimalik tuua ainult Järwa malewa üksuste järjestust.

Wõistlusest wõttis tänawu osa 13 rühma 153 noorkotkaga, saawutades üldsummas 12.814 punkti. Mööduunud aastal sama üksuste arw saawutas waid 10.553 punkti. Rühmadest tuli esikohale Lõõla rühm 93,2 p., 2) Türi keskk. rühm 92,5 p., 3) Türi „Lembitu" rühm 88,2 p., 4) J.-Jaani rühm 88,1 p., 5) Tapa rühm 87,9 p. Indiwiduaalselt saawutasid wäga häid tulemusi 21 poissi, ületades nõutawa normi 100 p. Parimaiks osutusid J. Böckler, Paide keskk. r., 110 p., 2) A. Trummer, Seidla r., 110 p., 3) A. Kimmel, Türi „Lembitu" r., 107 p. Kuna „Alati walmis" wõistluse kawas on 5 ala, siis on kahtlemata huwitaw jälgida, milliseid wõimeid näitas esikoha saawutanu. J. Böckler andis 5 minutiga weautult 200 tähte morses, hindas kaugusi ainult 1% eksimusega, sidus 21 sek. 4 sõlme, wiskas kiwi 70 m ja süütas lõkke 2 minuti 33 sek., kulutades selleks ühe tiku.

Malewa parima rühmana wõitis seekord Riigihoidja rändauhinna Lõõla rühm, ületades napilt mulluse wõitja Türi keskk. rühma. Mööduunud aastal „Alati walmis" wõistlustel saawutas Järwa malewa teise koha, senised tulemused lubawad aga oma edukusega oletada, et ka seekordseil wõistlusil Järwa noorkotkad platseeruwad üle riigi esimeste hulka.

Eesti Haridusliidu loengud Järwamaal.

Nagu juba warem teatasime, toimuwad detsembrikuul Järwamaal mitmes kohas Eesti Haridusliidu korraldusel üldhariduslikud loengud. 15. sk. oli seesugune loenguõhtu Peetri haridusseltsis, eile Mäo haridusseltsis, täna pidi loeng toimuma Koigi rahwaraamatukogu seltsis. Edasi toimuwad loengud:

19. dets. Wäätsa haridusseltsis ja 20. dets. Piiometsa rahwaraamatukogu seltsis. Kõigil loengutel esineb kõnedega konsulent Karl Laane, kes käsitleb wabaharidustöö päewakküsimusi ja jutustab omi isiklikke reisimulsejd mööduunud suwisest Soome matkast. Wiimast loengut selgitawad walgusplidid. Kuna kõik küsistatawad seltsid on ka E. Haridusliidu liikmed, siis konsulent tutwub kohtadel ka seltside ja nende juures töötawate õpiringide tegewusega.

Türi saatejaam töötab hästi.

Suuremates aparaatides jaam ei takistas teiste kuulamist.

Eile ja tunaeile wõimaldus raadiokuulajail jälgida Tallinna saatekawa ülekannet Türi uue saatja kaudu. Saade on märksa tugewam Lasnamäe saatja omast ja tuleb wälja üsna puhtalt. Muidugi esineb weel üksikuid konarusi, kuid loodetawasti kaotatakse ka need.

Nagu selgub, ei ole kõik kartused uue saatja puhul põhjendatud. Kui mõni aeg tagasi awaldati arwamusi, et Türi saatja tõöle hakkamisel osutub wõimatuks kuulata teisi jaamu, siis selgub nüüd, et olukord ei ole nii halb. Käesolewate ridade kirjutaja katsetas 4-lambilise Tartu Telefoniwabriku aparaadiga siltriga ja ilma, kusjuures selgus, et siltriga ei sega Türi saatja isegi lähemaid jaamu, küll aga ilma. Samuti räägiwad paljud teiste firmade aparaatidega kuulanud isikud,

Järwamaa koolidele 670,05 kr. eest raamatuid.

„Noor-Eesti Kirjastuselt" saabus Järwamaa kooliwalitsuse nimele 274 raamatut, kogusummas 670.05 kr. wäärtuses, millised jagatakse wälja nende koolide wahel, missugustel olid olemas Eesti Entsüklopeediad ning ei saanud neid Riigihoidjalt kingina. Raamatuid saawad wastawate oma koostatud nimekirjade järele: Paide linna alg- ja täienduskool 73 — 170.05 kr. wäärtuses, Tapa linna algkool 68 — 170.10 kr. wäärtuses, Koigi walla Koigi algkool 63 — 170 kr. wäärtuses, Ageri 4-kl. algkool 34 — 79.90 kr. wäärtuses ja Järwa-Jaani 1. algkool 36—80 kr. wäärtuses.

Esimesi rahwarindeid Järwamaal.

Ilue põhiseaduse maksmahakkamise lähenemisega seoses on wiimastel päewadel waldade juhtiwamad tegelased hakanud põhiseaduse ellumiimiseks asutama sellekohaseid rahwarindeid. Wiimastel päewadel toimusid wastawad koosolekud Rakkes ja Koigis. Rakkes waliti rahwarinde juhatusse wallawanem A. Luht, A. Kikas, Joh. Alatsei, J. Hein, K. Mitt, E. Walk ja R. Kahar. Koigis waliti juhatusse: A. Endoja, W. Sardis, E. Järg, A. Tischler, M. Meeder, J. Draw ja J. Sardis.

Täna toimus samasugune koosolek Wajangul.

Pühapäewal Paides suusawõistlused.

Pühapäewal, 19. dets. korraldab kaitseliidu Paide malewkond omawahelised suusawõistlused. Wõistluste kawas on 12 km A klassis, 8 km B klassis ja 4 km noortele kotkastele ja naiskodukaitsjaile. Kuna Paide malewkonna all startiwad Järwa nimekad suusatajad Th. Andresson, A. Purje jt., siis on oodata pinewat konkurentsi. Wõistluste algus on kell 10 hommikul Wallimäel.

Õnnetus keldritrepil.

Järwa maahaiglasse toodi rawimisele Esna wallas Wiisu k. elutsew Aline Kredemann, 41 a. wana, kellel olid murdunud wasaku jala sääreluud. Selgitud raskekujulise wigastuse oli K. saanud keldrisse minekul, mille libedal trepil ta kukkunud.

Türil peeti jõululaata.

Eilne Türi jõululaat kujunes tiusa lumetee tõttu rahwarohkeks, kuna kasutati ühtlasi ka wõimalusi jõuluostude tegemiseks kauplusist. Hobuste ostu-müügi tehinguid sooritati päewa jooksul 30, keskmised hobused maksid 300 krooni ümber, üksikud paremad kuni 700 krooni. Kariloomad puudusid laadalt täielikult, põrsad maksid 9—13 krooni. Laadamaksudest laekus linnale 250 krooni.

Paides tõsteti kino- ja koeramaksu.

Eilsel Paide linnawolikogu koosolekul tulid otsustamisele 1938. a. maksude määrad. Tõsta otsustati kinomaksu seniselt 300 kroonilt — 350 kroonile ja koeramaksu seniselt 4 kr — 5 kroonile iga maksualuse koera kohta. Kinnisvaramaksu esimese kolmandiku tasumise tähtpäewa otsustati pikendada ühe kuu wõrra, kuni 1. märtsini. Teised maksud jäeti makswaiks seniste määrade ning tähtpäewadega.

Wallaarhiiwide korraldamistähtaega pikendati.

Maksmapandud korralduse põhjal pidid waldade arhiiwiruumid ja arhiiwid olema kõigiti korrastatud 1. jaanuariks 1938. Palud wallawalitsused palusid tähtaja pikendamist. Nüüd teatab siseministeeriumi omawalitsusosakond, et siseministri otsusega on waldade wallaarhiiwide kõigi nõuetele wastawaks korraldamiseks pikendatud tähtaega kuni 1. oktoobrini 1938. a.

Uudised kestatööstuse alal!

ETK paberossikestad kahekordse vatiga

annavad paberossidele eriti pehme ja võluva maitse.

Mõne sõnaga...

Wabadussõjas langenud Järwamaa kangelaste mälestamise komiteesse (Paide Rahwamaja komitee) Järwa maawalitsuse esindajaks määrati wiimasel maawalitsuse koosolekul esimees Juh. Kaarlimäe.

Mäo lastekodu lastehoidjaks, arwates 6. detsembrist k. a., palgali Marie Kamm.

Paide kaubatarw. üh. „Jõwa" Purdi osakonna juhatajaks sai Alo Kalde, kes waremalt teeninud Abja ühiskaupluses. Kalde on lõpetanud ühistegewuskooli.

Järwamaa wangide hooldamise seltsi juhatus oma wiimasel koosolekul jagas ametid järgmiselt: esimeheks dr. P. Naaris, abiks J. Ree, laekuriks R. Tinnusk, abiks O. Palu, sekretäriks A. Tobro.

Riigihoidja tänab wastawa kirjaga kõiki „Jõwa" liikmeid, kes läkitasid kooswiibimiselt 5. sk. Paides Riigihoidjale terwitusi.

Perepojad osutusid wiljawargaiks.

Mööduunud jõgisel warastati Wõhmuta ajundusest mitmel põllupidajal wilja. Nii wiidi ära A. Bachi aidast nisu, otri ja rukkeid 300 kr. eest, J. Kase aidast wilja umbes 50 kr. eest, käidi kahel korral E. Raigi aidas, kust warastati wilja 70 kr. eest jne. Kuna wargad oskasid tegutseda jälgi jätmata, ei läinud nende tabamine just libedasti. Nüüd aga õnnestus Paide kriminaalpolitseil selgitada, et wiljawarasteks on Wõhmuta ajunduse põllupidajate pojad E. S, 19 a. wana, E. J., 19 a. wana, S. K., 18 a. wana, ja mõned teised. Kõik noorukesed langewad nüüd kohtu alla. Wilja on nad realiseerinud Järwa-Jaanis ja raha pummeldanud maha.

Uus lend õppinud hobuserautajaid.

11. detsembril lõpetasid hobuserautamise kursused Toris ja said kutseõiguslikeks hobuserautajaiks alljärgnewad sepad:

Richard Ilwes — Paidest, Karl Rand ja Karl Antow — Järwamaalt, Osk. Sepa — Pärnumaalt, Gustaw Nimmerseld — Harjumaalt, Hans Luik — Wiljandimaalt, Heinrich Went — Rakwerest, Ewald Talts — Pärnumaalt, Dimitri Laats — Wõrumaalt, Aleksander Nõmmik — Wiljandimaalt ja Aleksander Ool — Saaremaalt.

Arutati moratooriumiküsimusi.

Eile toimus Järwa maawalitsuses moratooriumi komisjoni koosolek, kus otsustati anda käik Mäo wallas Nurmsi külas asuwa Wene-Jaani nr. 10 talundi tegeliku pidaja Aug. Lätt'i palwele. Warem käiku lastud Nõmkülla walla Kitse talu tegeliku pidaja Aleksander Tamme palwe otsustati lõpetada ilma keelduseid maksma panemata. Albu walla Soosalu külas asuti. Mägiste ja Turba talundite teg. pidaja Gustaw Meerfeldti keelduste maksmise pikendamise palwe otsustati eitawalt, kuna seadus pikendamist enam ei wõimalda, sest lubatud aeg 2 aastat on mööduas.

Pidustused uue põhiseaduse maksmahakkamise päeval.

Uue-aasta ööl Vabariigi Valitsuse pidulik koosolek. — Riigihoidja K. Pätsi raadiokõne rahvale Kadrioru lossist. — 1. jaanuari pärastlõunal aktused üle riigi.

Kahuripaugud tähistavad uue põhiseaduse jõusseastumist.

Eesti Wabariigi uue põhiseaduse maksmahakkamist kawatsetakse tähistada erilise pidulikkusega. Praegu on wastawad kawad wäljatöötamisel walitsusasutustes.

Teatawasti astub uus põhiseadus jõusse 1. jaanuaril. Seda päewa kawatsetakse pühitseda üle maa pidulikult uue põhiseaduse maksmahakkamise tähe all. Üle riigi kõigis keskustes, nii linnades, alewites kui ka maal, on sel päewal kawatsusel wastawasiuliste aktuste korraldamine, milledel köneldakse uuest põhiseadusest ja ta tähtsusest Eestile ja Eesti rahwale.

Uue põhiseaduse maksmahakkamise silmapilku — kell 12 öösel wastu 1. jaanuari, kawatsetakse tähistada suurtükipaukudega. Selleks ajaks logunch ühtlasi Wabariigi Walitsus Kadrioru lossi pidulikule koosolekule Riigihoidja K. Pätsi eesistumisel.

Riigihoidja igaaastane 1. jaanuari öö raadiokõne rahwale peetakse seekord Kadrioru lossist, mitte Ohwitseride Keskkogust nagu see olnud wiimastel aastatel.

Uue põhiseaduse maksmahakkamise pidustuste kawa tehakse juba homme-ülehomme üldiselt teatawaks ja ühtlasi algawad kohe ettewalmistused pidustuste läbiwiimiseks kohtadel.

Saadik R. Möllerson esitas volitused Soome presidendile

ETA. Helsingi, 16. dets.

Riigipresident K. Kallio wöttis eile pärastlõunat kell 4 wastu Eesti uue saadiku R. Möllersoni, kes esitas temale oma wolitused.

Hiljem riigipresident wöttis saadik Möllersoni eraaudientsile, mis kestis umbes weerand tundi. Samal ajal diplomaatliku korpuse wanema, Taani saadiku, abikaasa proua Lerche esitles proua Möllersoni riigipresidendi abikaasale proua K. Kalliole. Sellele järanes kooswiibimine tassi kohwi juures, millest peale riigipresidendipaari, saadik Möllersoni ja proua Möllersoni wötsid osa weel wälisminister Holsti abikaasaga, Eesti saatkonna sekretär Höbemägi abikaasaga, protokolliülem riiginõunik Hakkarainen ja presidendi adjutant abikaasaga.

R. Möllersoni pärg Soome võitlejaile.

ETA. Helsingi, 16. dets.

Täna Eesti uus saadik Helsingis R. Möllerson asetab pärja wabadussõja langenute hauale.

Eesti nõuab uut raadiolainet.

Riigi ringhäälingu direktor F. Olbrei saabus neljapäewal tagasi Nizzas peetud rahwuswaheliselt raadioliidu konwerentsilt. Nagu köneleb dir. Olbrei, on pikemaid waidlusi konwerentsil tekitanud saatejaamade lainealade küsimus. Eriti oluline on see küsimus Eestile, kuna meie saatejaama lainepikkusel töötawad Hispaanias 2 saatejaama — walitsuse jaam Madridis ja Franco jaam Sevillas. Wiimane on eriti tugew ja teeb täiesti wöimatuks Tallinna kuulamise Kesk- ja Lääne-Euroopas. Konwerentsil tösteti üles küsimus, et igal riigil ja rahwusel peaks olema wähemalt üks eksklusiiwne laine — tähendab, lainepikkus, mille peal teisi jaamu ei tööta. Suurriikidel on aga praegu mõnel 2 ja rohkem eksklusiiwsel lainel töötawat saatejaama.

Sõnawõtud küsimuse ümber kujunesid ägedaks. Küsimuse otsustamine lükati edasi tulewaks aastaks, kuna siis tuleb kokku uus konwerents Kairos, kus määratakse saatejaamade lainepikkused kindlaks 7 aasta peale. Sellest konwerentsist wõtawad osa riikide esindajad ja komisjon raadioliidu poolt.

Poola esindajad tegid konwerentsil ettepaneku, et asutataks rahwuswaheline keskus ringhäälingutele grammofoniplaatide walmistamiseks. Praegu tekib plaadiwalmistajate firmadega järjest arusaamatusi ja kohtuprotsesse. Põhimõtteliselt leidis ettepanek pooldamist ja anti komisjoni.

Ringhäälingus esinewaile kunstnikele kergenduste tegemiseks määrati normaalne a-noot 440 wõnkele sekundis senise 435 asemele.

250 krooni ergutusauhindadeks vaimulikule kirjandusele

Piiskopi ettepanekul määras konsistoorium 250 kr. ergutusauhindadeks 1936. ja 1937. a. ilmunud paremate waimulikkude raamatute ja ajakirjade eest. Auhindade wäljaandmiseks teeb ettepaneku konsistooriumi juure loodud wastaw erikomisjon.

Elekter Kloostri valda.

Neil päewil peetud Kloostri wallawolikogu koosolekul Harjumaal oli arutusel walla elektrifitseerimise küsimus. Kuna kohtuministeeriumi algatusel on Ellamaa elektriliin juba wiidud kuni Wasalemma wangilaagrini, mis on Kloostri wallamajast, algkoolist ja asundusest ainult 1,5 klm. kaugusel, siis tekkis wallawalitsusel mõte, et sel teel oleks wõimalus Kloostri walla keskust elektrifitseerida ning elektriliini edasi wiia kuni Kirikküläni ja Risti asunduseni.

Küsimust läbi arutades otsustas wallawolikogu ühel häälel teha wallawalitsusele ülesandeks pöörata Ellamaa jõujaama juhatuse poole kaasabi saamiseks elektrifitseerimise kawa wäljatöötamisel, korraldada walla talupidajate keskel ankeet elektriwoolu tarwitajate hulga kindlaksmääramiseks ning siis, kui tarwitajate hulk kindlaks määratud ja kawad koostatud, esineda wabariigi walitsuse ees palwega, et elektriwoolu magistraalliin wiidaks riigi summade abil kuni Kirikküläni.

Kilingi-Nõmme õnnetuse ohvrid vigaste laste kodusse Pääskülla.

Punase Risti esindajad Riigihoidja K. Pätsi jutul.

Keskнädalal wõtits Riigihoidja K. Päts wastu Punase Risti presidendi sanitaarkindralmajori H. Leesmenti ja direktor J. Nymani. Kõne all olid mitmed Punase Risti tegewusesse puutuwad küsimused, nagu Wabadhukooli ja wanade intelligentide kodu awamine ning wigaste laste kodu asutamine Pääskülla. Wiimane asutus awatakse 1938. a. algul ja sinna wõetakse esimestena wastu Kilingi-Nõmme õnnetusel raskemalt kannatanud lapsi.

Lumesahk jooksis roopailt ja rikkus raudteed.

Kadrina ja Rakwere jaamade wahel jäi kolmapäewal raudteed lumest puhastada lumesahk ülesõiduteel sillutise taha kinni, purustas sillutise ja jooksis ise kahe tagumise paari rattaga roobastelt maha, libisedes nõuda edasi 262 meetrit ja rikkudes selles ulatuses raudteed. Lumesahk tösteti teele tagasi tunniajalise tööga.

Rongide liikumist teerike siiski ei takistanud, sest tasase käiguga said rongid rikutud kohast üle sõita, ilma et oleks olnud erilist hädaohtu.

Jõulupuule minnes trammi all surma.

12-aastase koolipoisi õnnetu allajäämine Tallinnas.

Kolmapäewal k. 4.30 ajal p. l. sai Tallinnas, Tartu maanteel trammi all õnnetult surma 12-aastane koolipoiss Ferdinand Korro, elukoht Katusepapi tänawas nr. 7—7. Ta oli trammilt saanud hoobi pähe, mis purustas pealuu. Esialgu awaldas poisike weel elumärke ja ta toimetati linna Keskhaiglasse, kus heitis kahe tunni pärast meelemärkusele tulemata hinge.

F. Korro sõitis trammil nr. 22 ja maha hüpates sattus wastusõitwa trammi nr. 27 ette, saades surmawa hoobi.

Ferdinand Korro oli õppur 10. algkoolis, mis asub Tartu maanteel. Kolmapäewa

õhtul oli koolis jõulupuu, kuhu ka F. Korro tõttas ühes kahe kaaslasega.

Ema oli talle annud raha trammiga sõiduks ja hoiatanud, et oleks ikka ettewaatlik. Poisikesed, tulles Lasnamäelt, tahtsid oma taskuraha kokku hoida ja tegid trammi taga

„jänesesõitu", istudes trammiwaguni tagumisele kaitserauale.

Hermanni ja Laulupea tänawate wahel hüppasid nad maha ja selle juures juhtuski raske õnnetus.

Trammi nr. 27 juht seletab, et poisike oli sattunud tema trammi ette nii äkki, et ei jõudnud enam sõidukit pidurdada.

Esiti hüpanud maha wasakule roobastele kaks poisikest, kes jõudnud wastusõitwa trammi eest pageda, siis aga, kui trammi nr. 22 esiots oli trammist nr. 27 juba möödunud, kargas weel ootamatalt maha Ferdinand Korro, kes

sattus peaga wastu trammi

ja kukkus weriselt trammiteele, kus jäi lebama. Trammijuht oli sõiduki peatanud nii järsult, kui wähegi wõimalik, kuid oli juba hilja.

Kohale rutanud kordnik Körbe toimetas lapse linna Keskhaiglasse, kus selgus, et tal oli pealuu murdunud ja elu päästa polnud enam wõimalik. Wanemad on õnnetusest raskelt masendatud.

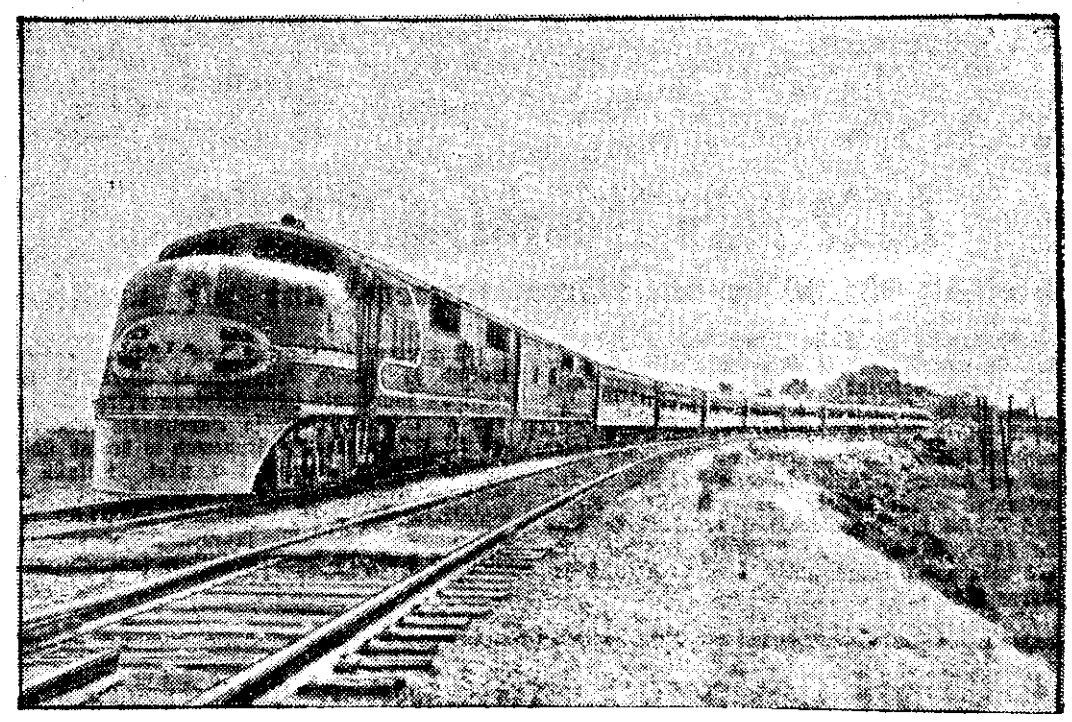

AMEERIKA UUSIM VOOLULIINIRONG.
Ta kannab nime „Santa Fe" ja sõidab Uus-Mehhiko osariigis.

Wiljandlased Königsbergi maadlema?

Wiljandi spordiselts „Tulewikule" saabus Tartust teade, et sakslased soowiwad näha Königsbergis maadluses wõistlemas Wiljandi-Tartu kondusmeeskonda. Wõistlus oleks 23. jaanuaril 1938. a. Peale wõistlust Königsbergis oleks eestlastel weel teine wõistlus mõnes Saksa linnas. Sakslased korraldawad hiljem mastukülaskäigu Eestisse, wõisteldes kewadepoole Tartus ja Wiljandis. Wiljandist Saksamaale sõitjate kandidaatidena tulewad kõne alla M. Maiste, Kukk ja Rechlin. Üks kandidaat oleks weel Orumets, kes aga pimesoole lõikuse tagajärjel langeb wälja.

Sõjakuulutus rahvahääletusele?

ETA. Washington, 15. dets.

Rahwasaadik Ludlow on esitanud seaduseelnõu, mis taotleb Ühendriikide põhiseaduse muutmist ses mõttes, et sõja kuulutamiseks on wajalik ette wõtta rahwahääletust. Et Ludlowi ettepanek wõiks tulla arutusele, selleks ta pidi koguma 218 rahwasaadiku allkirja, mis ta on ka saanud. Ludlowi ettepanekule on mõjunud soodsalt wahejuhtum Jangtse jõel Ühendriikide suurtükipaadi „Panay'ga". Olgu tähendatud, et selle eelnõu wastuwõtmiseks on wajalik kaks kolmandikku saadikutekoja ja senati häältest. Arwatakse, et eelnõu poolt ei anta kaht kolmandikku häältest, ja et Ludlowi ettepanek lükatakse tagasi.

Pariisist Tallinna 36 tunni 45 minutiga.

Tallinn - Varssavi sõiduaeg lüheneb 5 tunni 30 min. võrra. - Praegune „Balti ekspress" muutub sisemaa-rongiks. - Uus kiirrong hakkab Tallinnast väljuma kell 20.30.

Raudteeühendus välismaadega kiiremaks.

Rahwuswahelisel raudteekonwerentsil Kaunases, millest wõtsid osa ka Eesti esindajad, tehti rongide sõiduplaanides rida kiirendusi ja muudatusi, mis hakkawad maksma 15. mail 1938. aastal. Uute sõiduplaanide järgi pannakse käiku uus kiirrong, mis wäljub Tallinnast 20.30, saabub Riiga järgmisel hommikul kell 5.10, Kaunasesse kell 9.39 ja jõnab Pariisi kolmanda päewa enneõhtul kell 10.45. Pariisist Tallinna poole wäljub rong kell 19.15, saabub Kaunasesse järgmisel päewal kell 19.45, Riiga kell 23.43 ja Tallinna kolmanda päewa hommikul kell 8.

Seega kestab alates kewadest sõit Tallinnast Pariisi 38 tundi 15 minutit, senise 40 tunni 45 minuti asemel. Sõit Pariisist Tallinna kestab 36 tundi 45 minutit senise 46 tunni 45 minuti wastu.

Kiiremini hakkawad liikuma ka rongid Riia—Berliini wahel. Seni sõitis rong Riiast Berliini 21 tundi 8 minutit, uue sõiduplaani järgi aga ainult 16 tundi 43 minutit. Berliinist Riia suunas wäljub rong kell 23.28, saabudes Kaunasesse järgmisel päewal kell 11.25 ja Riiga — kell 16.40. Sõiduaeg on seega 15 tundi 20 minutit senise 21 tunni 40 minuti asemel.

Tallinnast Warssawi sõitjad wälinwad samuti uue kiirrongiga kell 20.30 ja jõuawad Warssawi täpselt samal ajal kui praegu Tallinnast kell 16.00 wäljuwa ekspressiga. Seega lüheneb sõiduaeg Tallinn—Warssawi wahel 5 tundi 30 minutit. Seni kestis see sõit 32 tundi 38 minutit, nüüd aga 25 tundi 8 minutit. Kiirust wõidetakse seetõttu, et senise hariliku reisirongi asemel pannakse Zemgale—Warssawi wahel käiku kiirrong.

Praegune „Balti ekspress", mis wäljub Tallinnast kell 16.00, muudetakse meil sisemaa rongiks. Wäljumise aeg lükatakse arwatawasti weerand tundi edasi. Jaamades Tapa—Jõgewa wahel teeb rong peatused kõigis jaamades. Jõgewalt Tartuni rong ei peata wahejaamades. Samuti ei peata rong Tartu—Elwa wahel. Elwast edasi tulewad peatused igas jaamas. Walgast rong edasi ei lähe.

„Hiina peab edasi võitlema!"

Marssal Tshiang Kai-Shek nõuab oma rahvalt vastupanu viimse võimaluseni.

Algab jaapanlaste suur rünnak Lõuna-Hiinale.

Tshiang Kai-Sheki üleskutse Hiina rahvale.

ETA. Hankou, 16. detf.

Marssal Tshiang Kai-shek pöördus oma peakorterist kogu Hiina poole raadioläkitusega, milles ta kutsus rahvast jatkama energilist wastupanu jaapanlastele. Ta ütles: Muutugu praegune seisukord kuidas tahes, kuid meie ei tohi kapituleerida, waid peame edasi marssima, sest kapituleerimine tähendaks katastroofi. Wõtku praegune rahwuswaheline seisukord missugune tahes pöörde, kuid meie peame edasi wõitlema. Meie ei tohi lootma jääda teiste abile. Kuomintangi ja walitsuse wolitusel mina sammun kõikumatult edasi sel teel. Minu positsioon ja wastutus ei luba kõrwalekaldumist sellelt teelt. Ainult lõpliku wõiduga mina wõin rahuldada erakonda, walitsust ja rahwast. Niikaua kui mina elan, tahan mina jatkata wastupanu sissetungijale, et kindlustada lõplikku wõitu Hiinale. Hiina edasise wastupanu toetuspunkt ei ole mitte Nankingis ega teistes suurtes linnades, waid kogu Hiina külades ja rahwa kindlas tahtes. Peab tulema aeg, kus Jaapani sõjawäeline jõud raugeb, ja siis meie saame lõpliku wõidu.

Marssal Tshiang Kai-shek ütles oma kõnes, et Hiina sõjawäelised kaotused kõigil frontidel tõusewad üle 300.000 mehe, erasikute elukaotused ja ainelised kahjud arwamata.

Uus mobilisatsioon Hiinas.

ETA. Hankou, 16. detf.

Kuuldub, et Hiina walitsus on loonud jaapaniwastase rahwasteliidu, mille keskus asub Hankous, kuid mis omab osakondi kõigis prowintsides. Liidul on wiis osakonda. Ühtlasi Hiina walitsus on wälja kuulutanud mobilisatsiooni teise staadiumi. Kahekssas lõunaprowintsis olewat suuremal ulatusel wõetud nekruteid. Üksi Kuangsi prowintsis olewat moodustatud 15 uut diwiisi. (DNB).

Jaapani väed Nankingis ei pea puhkust.

ETA. Hankou, 16. detf.

Wastupidi wälismaa waatlejate ennustustele, nagu teeksid jaapanlased pärast Nankingi wallutamist kahenädalase waheaja sõjategewuses, Jaapani wäed jätkawad juba nüüd edasitungi Nankingist, liikudes edasi kolme teed mööda. Rende eesmärgiks on ühineda wäeosadega, kes asuwad praegu Kollase jõe põhjakaldal. Peakolonn tungib edasi piki Tientsin-Pukou randteed, parempoolne tiib liigub piki Suurt kanalit ja wasak tiib tungib edasi Hohsienist.

Jaapani peakorterist teatatakse, et Lintsingis on 7000 ja Lungpingis 8000 hiina sõdurit jaapanlastele alla andnud. Mõlemad kohad asetsewad Hopei prowintsis. Teadaandes lisatakse, et Põhja-Hiina puhastamise töö jätkub edukalt.

Tuhanded jaapani sõdurid mahutati Shanghais wõolaewadele. Kuhu need sõdurid wiiakse, ei ole teada, kuid arwatakse, et Nankingi wõi Lõuna-Hiinasse.

Mitukümmend Jaapani sõjalaeva Kwantungi rannikul.

ETA. Berliin, 16. detf.

Ühenduses teadetega jaapanlaste eelolewast suurkallaletungist Lõuna-Hiinas ja Kantonis „B. Z. am Mittag" teatab, et Lõuna-Hiina Kwangtungi prowintsi rannikule olewat koondunud 18 Jaapani transportlaewa. Hongkongi lähedal seiswat üks Jaapani lennukiteemalaew ja hulk miiniristlejaid. Üks teine Jaapani lennukiteemalaew seiswat ankrus Pärlidejõe suudmes, Kantoni lähedal.

Inglise kuningapaari autoõnnetus.

ETA. London, 16. detf.

Kui kuningas ja kuninganna täna õhtul olid tagasi sõitmas teatrist, põrkas kuninglik auto Trafalgari platsil kokku wäikese eraautoga. Keegi ei saanud wigastada. Ka autode wigastused on wäikesed. Pärast mõneminutilist peatumist kuninglik auto jatkas sõitu. (Havas.)

Rootsist väljasaadetud salakuulamises kahtlustatu Tallinnas.

Täna keskpäewal lumetuisuga Tallinna saabunud „Lot'i" lennukil jõudis Helsingist siia Tshehhoslowakkia kodanik Jadeny, kes mõni päew tagasi wangistati Stokholmis kahtlustatuna salakuulamises. Ta wabastati seal küll wahi alt, kuid saadeti Rootsi wõimude poolt maalt wälja. Jadeny lahkus Stokholmist ja saabus Helsingisse neljapäewal, kust ta reede keskpäewal lennukil Tallinna jõudis. Kuna walitsewa tormi ja lumetuisu tõttu täna lennuk Warssawi suunas kohe edasi ei lennanud, siis jäi Jadeny Tallinnasse peatuma, sõites lennuki maandumisel kohe autol Lasnamäelt allalinna. Reisipilet on temal kuni Warssawini.

Stokholmi ajalehtede teatel on teine wahistatu, kes koos Jadeny'ga Rootsis wangistati Stokholmis endiselt wahi all. Olewat koguni wõimalik, et lähemail päiwil järgnewad seal uued wangistamised. Selle teise wangistatud nimi olewat Soome ajalehtede teatel Paul Bromme, kes olewat Saksa maapagulane ja endine sotsiaaldemokraat.

Stokholmi sotsialistliku lehe „Social-Demokraten" teatel olewat Jadeny õige nimi Kerning. Ta olewat sakslane.

Rootsi salapolitseiülema teatel, olewat nii maalt wäljasaadetud Jadeny kui ka Bromme tunnud eriliist huwi Wosorsi sõjariistade tehaste wastu. See saigi neile saatuslikuks.

Pehmevõitu talveilmad jatkuvad.

Maad katab ligi meetri paksune lumekiht. — Hanged katuseräästani.

Üldisemaks ja iseloomustawamaks ilmastiku muudatuseks Põhja- ja Ida-Euroopas ning Läänemeremail osutus sel nädalal tugewa külma nõrgenemine ja pehmete ilmade makswusele pääsemine. Selle nähte põhjustajaks oli muudatus madalrõhkkondade liikumises, nende teekondade kaldumine lääne-ida sihilt edela-kirde ja lõuna-põhja sihile.

Madalrõhkkondade teekonnad, mis paaril eelmisel nädalal läksid Põhja-Atlandilt üle Lääne- ja Kesk-Euroopa, Balkani ja Lõuna-Wene idasse, läisid sel nädalal Kesk-Atlandilt üle Lääne-Euroopa ja Põhjamere Taani, Lõuna-Skandinaawiasse ja Norra merele ning Wahemerelt üle Balkani Kesk- ja Lääne-Wenesse, kus nad täitusid. Selle muudatuse tulemusena oli Põhja- ja Ida-Euroopas ning Läänemere mail soojemate kagu- ja lõunatuulte mõjule pääsemine, külma kõrgrõhkkonna nõrgenemine Põhja-Euroopas ning selle kõikuma nihkumine Uuralitele, millega käis kaasas üldine külma nõrgenemine eelpool mainitud aladel. Sula meile siiski ei ulatunud, kuigi Leedus ja Lätis tõusis temperatuur mõnel päewal 1—2 kr. üle nulli. Kõrgemaks temperatuuriks Eestis oli sel nädalal Saaremaa lääneramikul paaril päewal kuni 1 kraad sooja, kuna sisemaal püüsid päewased temperatuurid mõned kraadid allpool nulli.

Lääne- ja Kesk-Euroopas, Balkanil ja Lõuna-Wenes walitsesid endiselt sulad ilmad ühes wihma- ja paikliikude lume- ja lumelõrtsisadudega. Eriti tugewaks osutus sula Lõuna-Wenes, kus päewased temperatuurid Wäike-Aasia soojalaine mõjul kuni 10 kr. ja Krimmis ajutiselt isegi kuni 15 kr.

Järgnewatel päewadel

pole meil enam tugewamat ilmade soojenemist oodata,

kuna neljapäewal kaldus Põhja-Euroopa kõrgrõhkkond uuesti tugewnemisele ning Islandile ja Inglismaale ilmus Atlandilt tugew ja ida poole liikuw kõrgrõhkkond. Rende kõrgrõhkkondade mõjul on Wahemere madalrõhkkonnad sunnitud liikuma Kesk-Euroopast otse idasse, kuna Kesk-Atlandil madalrõhkkondade areng raugeb ja kadub Põhja-Atlandile. Sellega ühenduses pole esialgu oodata Läänemere piirkonda ka tugewamaid soojalaineid. Teiselt poolt, kuna külm on wiimastel päewadel Wenes ja Põhja-Euroopas tunduwalt nõrgenenud ning lähematel päewadel püüwad pilwes ilmad, siis pole Läänemeremail karta ka tugewat ja järsku külma kõwenemist.

Neil eeldustel on meilgi tulewaj nädalal oodata enamuses pilwes ja pehmewõitu ilmu, kusjuures päewased külma tugewused kõiguwad 2—10 kr. wahel, kuna öösti wõib külm kõweneda sisemaal üle 10 kraadi. Sulaks on wähe lootusi järgnewatel päewadel. Tema tekkimine on ainult siis wõimalik, kui Wahemere madalrõhkonnad liiguksid üle Kesk-Euroopa ja Läänemere Põhja-Euroopasse, mis aga praeguse rõhkkondade asetuse ja temperatuuri jaotuse juures on wähese tõenäosusega. Ka on eelseiswal nädalal oodata aegajalt lumesadusid, mis aga ei näi kujunewat nii tugewaiks kui seni."

*

Wõrreldes wiimaste aastatega, algas tänawune talw meil wara, pikaajaliste keskmistega wõrreldes aga normaalsel ajal. Erakorraline, kuigi mitte eksmakordselt, on aga lume rohkus talwe kahel esimesel nädalal. Nii on Tartu ülikooli ilmajaama andmetel sadanud lund 29. nowembrist eilseni Wärskas 95 sm paksuse kihina, Wiljandis 57 sm., Otsiwereres 51, Tallinnas 49, Tartus 43, Narwa-Jõesuus 42, Kärdlas ja Waindlol 36 , Paldiskis 30, Wõrus 26, Wilsandis ja Rakweres 22 sm. paksuse kihina. Seega kõigub lumekihi paksus ½ jalast kuni 3 jalani, s. o. ligemale 1 meetrini. Kuna sajud olid üheaegselt tuiskudega, siis olemasolewatel andmetel esineb paiguti kuni 2—3 mtr. kõrgusi hangesid, mida wiimase 10 aasta jooksul pole enam olnud, ja liiatigi weel nii wara.

A. Nurklik,
Tartu ülikooli ilmajaama sinoptik.

Loodetaw ilm

laupäewal, 18. detsembril.

Öösel kõwu, päewal raugewaid idakaarte tuuli, pilwes ja sombane, sademeid. Öösel kerge külm, päewal temperatuur 0 kraadi ümber.

Eestis oli öösel 3—7, täna hommikul 1—4 kr. külma ja sadas kohati lund.

Nõukogude Wene endine Tallinna sõjawäeline esindaja hukatud?

Helsingi, 17. detf.

Stokholmi teadete järgi olewat Moskwas hukatud Nõukogude Wene sõjawäelised esindajad Tallinnas, Kaunases, Helsingis ja Londonis, kes mõni aeg tagasi kutsuti oma kohtadelt Moskwasse. Rootsi teadete järgi olewat süüdistatud hukatuid selles, et nad on andnud wälismaalastele teateid Wene uute relwade kohta.

Tallinnas oli N. Wene sõjawäeliseks esindajaks teatawasti kolonel Tupikow, kes siit lahkus paar kuud tagasi.

Rende wastu tõstetud süüdistus olewat saanud alguse Wene suurtel manöövritel, mis peeti sügisel Walge-Wenes Woroshilowi juhtimisel. Manöövreid jälgima kutsutud wälismaade sõjawäelasi ei lastud lähemalt tutwuda wenelaste uute relwadega. Rendega ühes wiibiwad Wene sõjawäelised esindajad aga olewat andnud wälismaalastele relwade kohta üksikasjalisemaid seletusi ja rääkinud sealjuures wälja sõjasaladusi.

Tartu koolipoiss Valgas seiklemas.

Öösl wastu neljapäewa märkas Walga kesklinnas wahipostil olew politseikordnik kedagi koolipoisikest pikemat aega sihitult edasi-tagasi kõndimas. Lõpuks kordnik pidas poisi kinni ning selgus, et öösels rändurik osutus Tartu linna 3. algkooli õpilane R. Punt, 12 a. wana. Poiss seletas puhtsüdamlikult, et olewat warastanud kodust 3 kr. raha ning sõitnud Walka „maailma waatama". Käinud Walga kinos, kuid kinoetenduse lõppedes ei ole osanud enam kuhugi minna.

Noor seikleja anti randteepolitsei korraldusse, kes ta saatis Tartu tagasi.

Jälle kõmu Varssavist:

Stalini salaläkitus Hitlerile ja Mussolinile?

Riia wene leht toob suurte pealkirjadega teate, mis olewat trükitud Warssawi ajalehes „Nowa Prawda". Selle teate kohaselt Stalin olewat saatnud salajase läkituse Hitlerile ja Mussolinile, milles ta pakub Saksamaale ja Itaaliale mittekallaletungilepingut kahekümneks aastaks . Kui uskuda Warssawi lehe juttu, siis olewat Stalin nõus lubama Saksamaale wastutasuks wabad käed kõikides muudes Euroopa osades. Mis puutub Itaaliasse, siis Stalin olewat nõus jätma Mussolinile tegewuswabaduse Wahemerel. Peale selle kõnelewat Stalini salaläkitus sellest, et Wenemaa astuwat wälja Rahwasteliidust, kui mittekallaletungi lepingu sõlmimisest Itaalia ja Saksaga saab asja.

Jätame wastutuse selle ülikõmulise teate eest Warssawi ja Riia wene lehe enda kanda.

Hitler sõidab Itaaliasse.

ETA. Wiin, 16. detf.

Kuuldub, et Austria randteepolitseid on hoiatatud, et Hitler kawatseb lähemal ajal külastada Itaaliat.

„Tormilinnult" ei leitud kadunud meremehi.

Vrakiga jõuti eile Hangö sadamasse.

„Tormilinnu" wrakk pukseeriti neljapäewa lõunaks päästelaew „Meteori" ja jäälõhkuja „Tasuja" poolt Hangö sadamasse. Esialgsel järelewaatusel laewa ruhwist ei leitud hukkumisel kadunuks jäänud meremeeste laipasid. „Tormilinnu" kapten Harry Pahlberg sõitis neljapäewal lennukil Tallinnast Helsingi, kust ta läheb Hangösse, hukkunud kuunari ülestõstmise asju korraldama.

„Tormilinnu" wraki pukseerimiseks kulus päästelaewadel aega 48 tundi, wedades wraki 40 miili wastu tuult ja lainet.

Wraki ruhw on praegu weel weit täis ja lähema järelewaatuse saab wõtta ette alles peale laewa tõstmist õigesse asendisse.

Taliviljaorased Valgamaal hädaohus.

Nagu Walgamaa põllupidajate ringkonnast kuuldub, tekitab muret taliwiljaoraste seisukord. Kiirelt sadanud lumekorra tõttu ei saanud maapind külmuda ning selletõttu walitsebki kartus, et lumi orased määndab.

Kõigile Kilingi-Nõmme plahwatusohvritele jõulukingid.

Neljapäewa lõuna paiku pidas Pärnus Kilingi-Nõmme plahwatusohwrite abistamise komitee oma järjekorralise koosoleku. Komitee otsusel määrati igale õnnetusel kannatada saanud lapsele 5 krooni jõulukingi ostmiseks. Jõulukingid saawad lapsed koolide kaudu.

Samal koosolekul waadati läbi rida õnnetusohwrite wanemate palweid toetuse saamise asjus. Enamus palweid, paarikümne ümber, rahuldati.

Nõuavad piimahindade alandamist.

Meeleawaldus Pariisis rackoja ees. Naised ja lapsed protesteeriwad kõrgete piimahindade wastu.

Tõukarja kõrge tasuwus.

Tõulehmade toodang on ühe kolmandiku võrra kõrgem kui tõuta lehmadel.

Karjakontrollühingute Liidus on piimakarja 1936.-37. kontrollaasta toodangud selgitamisel. Hiljuti walmis kokkuwõte tõulehmade toodanguteſt, mis näitas, et tõuraamatusse wõetud kontrollialused lehmad tootsid 1936.-37. aastal keskmiselt lehma kohta 3484 kg piima ja 129,1 kg wõiraswa. Keskmine raswaprotsent oli 3,74. Samal ajal on aga tõuta ja tõutüübiliste lehmade toodang ainult 2579 kg piima, 95,6 kg wõiraswa, raswaprotsent — 3,71. Seega tõulehmade piimatoodang 33,9% kõrgem kui tõuta lehmadel ja raswatoodang — 35% kõrgem.

Üksikute tunnustatud tõugudeſt lehmade keskmised toodangud olid: friisikarjal — 3826 kg piima, 135 kg wõiraswa, raswa — 3,54%, maakarjal — 2969 kg piima, 121 kg wõiraswa ja raswa — 4,08%; punasel karjal — 3317 kg piima, 127 kg wõiraswa ning raswa — 3,82%.

Kõrgema toodangu saawutamisel tarwitasid tõulehmad rohkem sööta kui wäiksematoodangulised tõuta lehmad. Suhteliselt töödangute wõrdluseks tarwitatakse meil 100 sõõtühiku kohta toodangut piimas kui ka wõiraswas. Tõukari tootis 100 sü kohta 13,1 kg piima ja 0,53 kg wõiraswa rohkem kui tõuta kari.

Üllaltoodud andmed näitawad, kuhu poole meie karjapidajad peawad oma piimakarja arendmisel püüdma. Tõukari mitte üksi ei ole wõimeline andma suuremaid toodanguid, waid tõukari tasub ka paremini temale antud söödad.

Lambawilla hinda tuleks tõsta.

Hakatagu kasvatama karusnaha-lambaid. Lambapügamise võistlused.

Lammaste Tõuartuse Komitees oli artusel rida lambakaswatusse puutuwaid küsimusi. Tähtsamate küsimustena olid lambakaswatuse edendamise määruste parandamine ja kohandamine nõuetele, millised on tegelik elu üles seadnud, ja kodumaa lambawilla kaubanduse korraldamise küsimused.

Tähtsamate mundatustena, wõrreldes warem makswuselolewate määrustega, oleks nimetada, et uues määrustikus on ette nähtud jäärajaamade asutajatele wõimaldada jäära ostmiseks abiraha kuni 75% jäära hinnast. Sama suur abiraha protsent oleks mõeldud anda wälismaalt ostetawate sugulammaste pealt. Tulewikus on ette näha, et wõimaldatakse sugulambaid osta ainult sugulawadel.

Nagu juba waremalt Komitee koosolekutel nii jäädi ka nüüd peatuma põhimõttele, et Eestis aretamiseks tunnustada ainult kolm lambatõugu, s. o. eesti shropshiri, eesti shewioti ja eesti karusnahalammas. Wiimast tunnustatud karusnahalamba tõugu pole Eestis weel olemas, kuid soowitakse asuda selle wäljaaretamisele.

Uudismäärusena wõiks nimetada lambapüoamisewõistluste määrust. Tulewikus on kawatsus hakata panema suuremat rõhku korralikule lammaste pügamisele ja willahoiule. Et neid teadmisi lambakaswatajate juures rohkem lewitada, ongi kawatsus rohkemal arwul hakata korraldama pügamisewõistlusi. Wõistluse määrustikus on pearõhk pandud korralikule pügamisele ega pole niiwõrd rõhutatud pügamise kiirust. Wõistlusest osawõtjatele-auhinnasaajatele antakse lusest osawõtjatele-auhinnasaajatele antakse wastawad diplomid, autasud ja oskus- wõi meistrimärgid.

Kodumaa willakaubanduse elustamiseks leidis komitee tarwiliku olewat, et tõstetaks ka kolmanda sordi willa hinda. Praegu on kolmanda sordi hinnaks noteeritud kr. 2.05 kg. Kuid tegelikult wäiksemad willaketrustõõstused ja riidewabrikud maksawad willa eest kõrgemat hinda. Samuti wõiks wähendada praegust üksikute willa sortide liig suurt hinnawahet. Kuna paljudes taludes willa müügitarbeks jatkub ainult mõni kg, siis ei hoolita selle müümisest ja ei taheta waewa näha mõne üksiku kg willa liiga kaugele müügile toimetamisega ja pealegi komisjoni alusel. Oleks soowitaw, kui loodaks tihedamalt wastuwõtupunkte wõi ostetaks will talupidajatelt otse kodust, nagu tehakse seda munadega.

Silosööt võidab Kurna kontrollringis poolehoidu.

Käesolewal sügisel korraldas Kurna karjakontrollring Tallinna kõrje all, Mõigul Pihkloka talus silo walmistamise kursuse, millest wõtsid osa ligi 30 ümbruskonna peremees-perenaist. Silo walmistati segatisest ja niiduädalast, ning silohoidla oli ehitatud maa sisse — alumine osa tsemendist, pealmine osa paekiwist, suurusega 2×2×2 meetrit. Materjal tambitti inimeste keharaskusega ja puunuiade abil hoidlas kõwasti kinni. Oli hoidla materjali täis, asetati materjali peale wanad wäetisainete kotid ning selle järele muld ja raskuseks weel kord paekiwe. Et wihmawesi ei pääseks silohoidlasse ja et talwel oleks tuisuste ilmadega mõnusam silo wõtta, ehitas peremees weel hoidlale laudadest warju ümber ning katuse peale.

Nüüd, pühapäewal, 12. dets. s. a. oli silohoidla „pidulik awamine", mispuhul jällegi oli ilmunud seda „imet" waatama paarkümmend ümbruskonna peremees-perenaist. Hoidla awamisel selgus, et materjal hoidla serwadel ja hoidla keskel polnud mitte ühtlaselt wajunud, mille tõttu oli weidi hallitust pealmisesse serwadesse tunginud. Selle põhjuseks oli hoidla seinte liig ebaühtlane ja krobeline pind, mis takistas ühtlast wajumist. Muidu oli aga silo hästi õnnestunud. — Silo oli hea hapukurgi lõhnaga ning loomad söid silo, eſialgse wõõrastamise järele hiljem päris isukalt. Nii pidid kõik pealtwaatajad tunnistama, et silo ga on wõimalik rikastada ja mitmekesistada karja söödaratsiooni, eriti mahlaka sööda osas.

Kuna sellest ümbruskonnas juurwili ei taha hästi õnnestuda, uudismaade harimisega ja rohumaade parandamisega saadakse aga küllalt silo materjali — ädalate näol, siis on silo walmistamine karja talwise söötmise korraldamiseks siin hädawajalik ja nagu näha, haaratakse sellest abinõust ka innukalt kinni. **Agr. H. Selja.**

Ebasoodus jõusööda ja võihinna suhe.

Wõnnu põllumeeste konwent on saatnud Põllutöökojale märgukirja tänawu talwise ebasoodsa olukorra kohta jõusöötade tarwitamise alal. Wõnnu konwendi piires oli k. a. söödaterawilja saak kastn, mispärast ollakse sunnitud jõusööta enam juurde ostma kui tahta hoiduda karjatoodangute langemist. Maal oldi kõik aeg lootuses, et wõihind kindlustatakse kr. 2 kg-lt, kuid see määrati kr. 1.90 kg-lt. Samal ajal on määratud jõusöötade hinnad 14 ja 15 senti kg-lt. Säärase ebasoodsa wahekorra juures on jõusöötade tarwitamise tasuwus küsitaw. Wõnnu konwendi arwates ei tohiks jõusööda hind ületada 12 senti kg.

Jäärajaamade võrk täieneb.

Põllutöökoja toetusel on waremalt asutatud 81 jäärajaama. Põllutöökoja poolt antakse jäärajaama asutamisel jäärajaamapidajale toetust kuni 50 protsent ostetawa tõunäärtusliku jäära hinnast. Jäärajaamadesse muretsetud jäärade wäärtus on kõikunud 30—60 kroonini. Hiljuti asutati eelpoolnimetatutele juurde 28 jäärajaama, neist 20 shropshiiri tõu ja 8 shewioti tõu jääradele. Uute jäärajaamade asukohad on järgmised:

Shropsiri tõu jäärajaamad:

1. A. Weski, Mäetaguse w., Wirumaal.
2. E. Maide, Rakwere w., Wirumaal.
3. K. Tamm, Rakwere w. Wirumaal.
4. K. Kissa, Sõmeru w. Wirumaal.
5. K. Jõesaar, Awanduse w. Wirumaal.
6. A. Wain, Wao w. Wirumaal.
7. K. Wilumets, Wao w. Wirumaal.
8. Ed. Linder, Haljala w. Wirumaal.
9. W. Wilberg, Warangu w. Wirumaal.
10. A. Deshe, Skarjatina w. Wirumaal .
11. J. Lillakas, Aaspere w. Wirumaal.
12. J. Kiwisepp, Aaspere w. Wirumaal.
13. L. Haberman, Undla w. Wirumaal.
14. A. Reinhold, Wõhmuta w. Järwamaal.
15. H. Paidla, Peningi w. Harjumaal.
16. A. Korju, Paatsalu w. Läänemaal.
17. A. Naelak, Weltsa w. Läänemaal.
18. A. Kitsing, Wõisiku w. Wiljandimaal.
19. E. Langeberg, Sinalepa w. Läänemaal.
20. A. Tammiste, Laiuse w. Tartumaal.

Shewioti tõu jäärajaamad:

21. W. Põldre, Märjamaa w. Läänemaal.
22. J. Jürisson, Kaelase w. Pärnumaal.
23. J. Mathiesen, Kaisma w. Pärnumaal.
24. H. Pastik, Luunja w. Tartumaal.
25. J. Loskit, Aru w. Tartumaal.
26. H. Haller, Pilkuse w. Tartumaal.
28. G. Mats, Koiola w. Wõrumaal.

Uusi pullijaamu.

Põllutöökoja abiraha toetusel on asutatud järgmised pullijaamad e. maakarja alal:

1. M. Tamme, Koonga w., Pärnumaal.
2. Jõhweküla Sugupulliühisus, Taali w., Pärnumaal.
3. J. Paewäli, Undla w., Kääbaste k., Wirumaal.
4. J. Müür, Awinurme, Kodassaare k., Tartumaal.
5. H. Orik, Wõisiku w., Lätkalu k., Wiljandimaal.
6. E. Orupõld, Rakwere w., Järni k., Wirumaal.
7. O. Kask, Ranna w., Soo k., Tartumaal.

Kaluriks saab tulevikus eksamiga.

Kalanduskoja nõukogu koosolek peeti keskmädala õhtul ning seal tuli pikemalt kõne alla kalamajanduse põhilausete wäljatöötamine. Wastawad sihtjooned olid juba koja juhatuses üles seatud ning nüüd wõttis nõukogu üksikasjalisemalt kaalumisele, kuidas meie kalamajandust tulewikus plaanikindlalt korraldada.

Tähtsamaks küsimuseks peeti esijoones kindlal kujul

ära määrata, keda loetakse kutseliseks kaluriks. Kuna meie kalatoodang on aastas 3,5 miljonit krooni ja kalureid on üldiselt 10.000 isikut, siis on iga kaluri teenistus keskmiselt 350 krooni aastas. See teenistus on wäike ning tuleb leida wõimalusi, kuidas seda suurendada. Wajalik on ära määrata, kelle peasissetulekuharuks on kalandus ja alles seejärel wõib asuda nende isikute olukorra parandamisele. Kui praegused kutselised kalurid on ära määratud, siis ei saaks tulewikus enam kutseliseks kaluriks muidu, kui

peab olema sooritanud wastawad katsed

misi, nagu meresõitu, püügipraktikat, kalade biloogiat, kalapüügiseaduse tundmist jne. Riisuguste katsete waral suudetaks uusi kutselisi kalureid täiendada, kelledel oleks õigus saada kalureile antawaid mitmesuguseid soodustusi, kuid kes ka ise olekſid wõimelised oma oskusi senisest ratsionaalsemal kujul ära kasutama.

Teiseks leitakse wajalikuks

kalakaubandust ümber korraldada, nõnda et see kaubandusala tsentraliseeritaks.

Kõige parem wiis oleks siin poolriikliku keskuse loomine, mis ühisteaelisel alusel enda ümber koondaks ka kalureid endid. Kalakaubanduse tsentraliseerimine aitaks kalamajandust paremini wälja arendada ning ka kaluriite olukorda parandada.

Perenaiste nurk.

Jõulud tulewad.

On lähenemas ammuoodatud rõõmupühad — jõulud.

Juba alates esimesest lumesajust ja kelgu wäljatoomisest on ootus jõuludele nii palaw ja pakitsew olnud, et ta waewalt ruumi jättis teistele igatsustele.

Jõulude mõistega on ikka seotud mõtted ja mälestused rõõmust, kinkidest, särawast jõulupuust ja weel särawamaist silmadest. Igaüks püüab teha rõõmu teistele ja unustada halli igapäewa. Mis ime siis, et neid nii oodatakse!

Ja nüüd nad on juba tulemas — üsna lähedalgi.

Waja ainult weel kõik ette walmistada, et nad ei tuleks järsku ega üllataks meid enne, kui kõik oleme walmis jõudnud.

Tähtsaim on walmistuda jõulude tulekuks esijoones k õ i k i d e r u u m i d e p u h a s t a m i s e g a: iga pisemgi nurgake ootab, et me tema puhastame ja korraldame. Kõik kappide alused, pealsed ja tagused küsiwad: millal jõuab puhastamise kord meieni! Kardinate ja muude esemete pesemise korraldame kindlasti juba wähemalt nädal enne pühade saabumist, et puhtad esemed kohe pärast tubade korraldamist wõtta olekſid. Selle üldise korraldamisegi eest hoolitseme wõimalikult juba enne pühadetoitude walmistamist. Parim on seda teha juba päewi warem. Jõululaupäewaks jätame ainult põrandate küürimise ja tubade wiimistlemise.

Walmis peame warem seadma ka j õ u l u p u u e h t e d, k ü ü n l a d ja k i n g i d oma kodakondsetele. Kinkide walikul waatame esijoones neid asju, mis ise walmistada saame. Kuna praegu walmistamiseks aga enam palju aega pole, siis peame need kingid, mis weel puudu jääwad, walima ostetawate esemete hulgast. Siin arwestame esiioones kingisaaja soowi ja wajadusi. Tihti teeb odaw

Lihtsaid koduvalmistatud jõulupauehteid.

hästi tabatud pisiasi rohkem rõõmu kui suur ja kallis, aga saaja maitsele mittewastaw ese.

Pühade-eelseil päewil langeb perenaise peamureks t o i t u d e w a l m i s t a m i n e. Ka toitude kohta on peanõudeks, et nad aitaksid ülal hoida rõõmsat pühade meeleolu ega kujuneks ise mõneks eesmärgiks. Igatahes aga peawad nad olema maitswad ja hästi alalhoiduwad.

Tähtsamaid pühadetoite on w o r s t i d, s ü l d i d, p i p a r k o o g i d ja p a s t e e d i d ning teised toidud. Kuna need enamikus on wäga raswarikkad, püüame teha pühadeaegset toitu mitmekesisemaks puuwiljade — õunte — ja mahlade abil. Hea on mitmekesistamiseks kasutada, kus see wõimalik, k a k a l a t o i t e, andes neid kas m a r i n e e r i t u l t, s ü l d i n a wõi mõnel muul wiisil.

Küpsiste alal wõib ka peale piparkookide teha mitmesuguseid teisigi.

Maksapasteet.

A i n e d: 1 kg wasika wõi sea maksa, 200 gr pekki, umbes ½ l. keema wett wõi lihaleent, 1 loorber, pipart, sibulat, porgandit, peterselli, soola, 100—200 gr head lauawõid, sidrunimahla, (wähe piirituſt wõi konjakit).

W a l m i s t u s: Maks pestakse, puhastatakse soontest ja nahast ning lõigatakse wähemateks tükkideks. Pekk lõigatakse wiiludeks, prunnistatakse kergelt pajapõhjas ühes puhastatud ribadeks lõigatud porgandi, peterselli, sibulaga ja maksaga. Lisatakse keew wesi wõi lihaleem ja hautatakse maitseainetega kinnise kaane all küpseks. Maks ühes hautamiswedelikuga ja juurtega aetakse kaks korda läbi lihamasina, hõõrutakse wahustatud wõile, lisatakse maitse järele soola, soowikorral sidrunimahla, piiritust wõi konjakit. Klopitakse segu walaeks wahuks, tõstetakse kausi, pealt kaetakse pergamendiga ja hoitakse jahedas kohas.

Maksavorst I.

A i n e d: 1 wasika- wõi seamaks, ½ kg sealiha, 200 gr pekki, 1 sibul, soola, pipart, würtsi, sibulat, majoraani.

W a l m i s t u s: Maks puhastatakse soontest ja nahkadest ning aetakse 2—3 korda läbi lihamasina ühes sibulaga. Segatakse juurde kuupideks lõigatud pekk ja keedetud sealiha, maitseained. Hästi puhastatud sooled täidetakse pehmelt ja pannakse leige soolatud weega keema. Keedetakse tulel ½—1 tund. Tõstetakse wälja ja lastakse jahtuda kerge wajutise all.

Maksavorst II.

A i n e d: 1 kg wasika- wõi seamaksa, 600—800 gr sealiha, 1tr. lihaleent wõi wett, (2 supilusikatäit kartulijahu. 1—2 muna) pipart, würtsi, ingwerit, sibulat.

W a l m i s t u s: Puhastatud maks kupatakse wõi lõigatakse wähemateks tükkideks ja walatakse kuuma weega üle kuni seest ei ole enam punane. Maks ja keedetud sealiha aetakse kaks korda läba lihamasina. Pekil sulatatakse pannil rasw wälja, milles peenendatud sibul keedetakse hele-kollaseks. Segatakse peenendatud maksale ja aetakse weel kord läbi lihamasina. Sõtkutakse juurde maitseained, kartuli jahu, soowikorral lahtiklopitud munad. Täidetud sooled asetatakse keewa soolatud wette ja keedetakse tasasel tulel ½—1 tundi. Pärast keetmist teotakse worstid nuesti wõi pannakse kerge wajutise alla.

Piparmündi koogid.

A i n e d: ½ ltr. wett, 600 gr suhkrut, 25 gr põdrasarwesoola, 100 gr wõid, piparmündiõli (punast kondiitri wärwi) jahu.

W a l m i s t u s: Suhkur ja wõi sulatatakse soojas wees, lisatakse juurde paar tilka piparmündiõli, soowikorral punast kondiitriwärwi, wähese leiges wees sulatatud põdrasarwesoola ja jahu. Hästi sõtkutud taigen rullitakse õhukeseks, wõetakse wäikesed koogid ja küpsetakse.

Praegu on paras aeg vaipade puhastamiseks.

Haruldaselt palju on tänawu lund — õnnistuseks suusatajatele ja praegusel juhul ka perenaisele. Lumi on nimelt igasuguste waipade puhastamiseks parim wahend. Tema mitte ainult ei aita puhastada neid tolmust, waid wärske lumi annab neile ka wärskust ja õhus toimub nende tuuldumine. Eemaldunud toas seismisel kogunenud lõhnad ja pärast puhastamist on waip nagu uus.

Lumega puhastamisel paneme waiba parema poolega wastu lund ja klopime kas sellekohase kloppiiaga wõi peente elastsete witsadega üleni hästi läbi. Nüüd tõstame waiba uude kohta, puhtale lumele ja kordame kloppimist. Nii teeme kuni waiba alune lumi jääb puhtaks.

Siis harjame waipa mõlemalt poolt, eemaldades lume ja wiime tuppa. Kui waiba wärwid on tuhmunud, wõib waiba paremat poolt weel keraelt kas äädikawette kastetud lapiga wõi hapukapsastega üle hõõruda. See annab wärwidele tagasi wärskuse ja nuduse.

Mitmesugust.

Külmad põrandad: Külmade põrandate korral on hea põrandawaiba alla panna mitmekordselt ajalehepaberit. See on halb soojusejuht ja hoiab põrandawaiba pealt soojema.

Keedunõude walikul arwestatagu ka seda, et laiades madalamates nõudes kuumenemine kiiremini toimub ja wähem küttematerjali ning aega nõuab kui kõrgetes kitsamates keedunõudes.

Piparkookide seismise aeg oleneb sellest, missugust kergitusainet nende walmistamisel on tarwitatud. Kõige pikem on seismise aeg potasega walmistatud piparkoogitaignal. Kui waja on piparkooke kiiresti walmistada, siis tuleks tarwitada kas küpsisepulbrit wõi põdrasarwesoola.

Raamatutest raswaplekke saab eemaldada, määrides plekile bensiinist ja magneesiast walmistatud putru.

Jõululana kaunistamiseks on parim kasutada iluſaid õunu, kuuseokſi ja küünlaid. Jõulupuu külge aga saame teha kauneid asju kuld- ja hõbepaberist.

Siberi ja Kaug-Ida õudusist.

2

Väljavõtteid raamatust „Kraho Alfred Keyserling jutustab...“

Vangla ülevõtmine.

Kohe wanglawalitsuse ülewõtmisel selgus mulle, et ma endale alluwaid ametnikke ei wõi usaldada. Igaüks neist püüdis mind hirmutada, kirjeldades majanduslikku olukorda lootusetuna, Potulowi märtrina ja tulikahju kui wangide kättemaksu tegu. Aimult prokurör ja kohtu-uurija, kes olid lõpetanud eeljuurdluse, hoiatasid mind minu tulewaste kaastööliste eest, kes ei olewat paremad kui sunnitöölised. Peale Potulowi oli wahistatud ka weel teisi kõrgemaid ametnikke, kuid polnud kahtlust, et suuremad wõi wähemad süüdlased olid kõik.

Karas asus neli wanglat, milledest too, mis oli määratud poliitilistele wangidele, allus otseselt sandarmiwalitsusele.

Igal wanglal oli oma direktor ja oma ametkond. Samuti olid korraldatud ka teised neli wanglat, mis asusid Karast 200 kuni 400 wersta kaugusel, ja kus sunnitöölised töötasid keisrile kuuluwais hõbedakaewandustes. Kõik need üksikud wanglad kokku moodustasid Nertshinski sunnitööliste piirkonna, mille ülemwalitsus asus Niizhnjaja-Karas.

Et eelkõige jõuda selgusele, kui kauaks jatkus toiduaineid 3000 wangile, wõtsin rewideerimisele kõik tagawaralaod, esmalt Karas ja siis teistes wanglates. Igal pool ilmnesid puudujäägid ja sellepärast tuli kiiremas korras hankida uut warustust.

Kantseleides walitses suur korralagedus. Wangide akte oli läinud kaotsi ja küllalt oli neid juhtumeid, kus wangid kaks kuni kuus aastat olid jäetud sunnitööle kauemaks kui nende karistuses oli ette nähtud, lihtsal põhjusel, et kõik neisse puutuwad dokumendid olid kadunud!

Fiorovi perekond.

Wanglaid külastades juhtus sageli, et kui küsisin, miks see wõi teine wang oli mõistetud sunnitööle, laotati mulle wastuseks käsi. Tema akte polewat kusagilt leida ja sellepärast ta pidawat istuma!

Taipasin warsti, et ametnike abiga ei pääse ma kuigi kaugele. Ja sellepärast kõnelesin wangidega isiklikult, tunnistajate juuresolekuta. Ning tänu neile sõbralikele jutlemistele, sain warsti selge ülewaate wangla labürindis walitsewaist oludest. Ja siis sattus Karasse polkownik Fiorow, kellest mul edaspidi oli palju kasu.

Fiorow tuli Warssawist, kus ta oli olnud polgulema abiks. Ta oli tark, praktiline, täiesti usalduswäärne ja tal oli sunnitööliste seisukorra parandamise wastu suur huwi. Olin waewalt kaks nädalat olnud Karas, kui Fiorow astus minu kantseleisse ja palus, et annaksin temale ükstõik millise koha.

Kui ta jutustas mulle oma loo, ei imestanud ma enam, et ta oli wabatahtlikult lahkunud Warssawist, et tulla kaugesse Siberi sunnitööliste laagrisse.

Tema ema ja õde olid mõistetud wiieks aastaks sunnitööle ja nad olid juba teel Karasse.

Poolamaa mõisas oli toimunud perekondlik kurbmäng. Fiorowi isa oli wägistanud tema õe, kui see oli alles wäike tüdruk. Muidugi ei söandanud laps sellest emale kõnelda ja seaduswastane wahekord isa ja tütre wahel oli kestnud tema abiellumiseni. Isa oli äärmiselt olnud tütre abiellumise wastu, kuid ema waheltsõbitusel tütar oli siiski läinud mehele naabermõisnikule, keda ta tõsiselt armastas. Kuid ta õnn ei kestnud kaua. Kolme aasta pärast suri mees ja kuna neil polnud lapsi, pöördus noor naine isakodusse tagasi.

Kui isa teda nüüd uuesti hakkas kiusama, tunnistas tütar kõik emale üles. Kuna nad ei tahtnud teha skandaali, otsustasid nad isa tappa. Et neil ise aga otsustawaks teoks puudus julgus, siis suutsid nad palwete ja rikkaliku tasu lubamisega wiia oma wana ustawa teenri nii kaugele, et see naabruskonnast joomingult naasinud mõisahärra kirwega maha löi. Ta maeti aeda ja ümbruskonnas arwati, et wana Fiorow oli joobnuna uppunud järwe.

Wana teenrit aga waewas südametunnistus. Ta oli hakanud jooma ja purjus päi lobisenud wälja oma saladuse. Kohtus mõisteti ta kümneks aastaks sunnitööle ja saadeti Sahhalini. Kui ema ja tütar ise oleks toiminud mõrwa, oleks wannutatud meeste kohus nad arwatawasti mõistnud õigeks, nüüd aga pidid nad tapmisele awatlemise eest kandma karistust.

Andsin Fiorowi käsutusesse wäikese majakese, kus olin weetnud esimese öö Karas, ja määrasin ta õe ja ema talle teenijaiks, mis wabastas nad sunnitööst, kuna ametnikel oli õigus kasutada wangide töökõudu. Fiorowi õde oli pikal teekonnal haigestunud tiisikusesse ja suri warsti. Minu wahetalitusel anti ta emale aasta pärast arnu ja siis pöördusid ema ja poeg oma mõisa tagasi.

Minu kantselei.

Kantseleis walitsew korralagedus tegi mulle palju muret. Kui määrasin kantseleiülemaks Petrowi, siis ei meeldinud see põrmugi teistele ametnikele, eriti aga politseimeister major Garskile, kes wahepeal oli ajutiselt täitnud kantseleiülema kohuseid. Üks osakonnajuhatajaid, Potemkin, laskis end kaks päewa hiljem joomahullustuses maha. Teised olid samuti suured joodikud, kuid Petrow suutis neid oma karmusega siiski nii palju mõjustada, et nad hiljem ilmusid tööle enam-wähem õigel ajal ja enam-wähem kainelt.

Peale palgaliste ametnike töötas kantseleis weel kümme sunnitöölist kirjutajatena. Kui silmitsesin nende nimekirja, olin piinlikult puudutatud, sest leidsin nende hulgast paljude tuntud perekondade liikmeid, teiste seas ka balti paruni N., kes oli mulle isegi kaugelt sugulane.

Parun N. oli noore ohwitserina teenimud Skobelewi wäes Turkestanis, oli ülendatud polkownikuks ja töötanud siis Turkestanis kreisiülemana. Pettuse, raha kõrwaldamise ja julmuse pärast ta oli mõistetud 15 aastaks sunnitööle ja siis asumisele.

Parunist sunnitööline.

Too parun oli juba pikemat aega sunnitööl ja ta oli lasknud täiesti hariliku sunnitööline tasemele, mis polnud jugugi üldine nähe, sest paljud paremaist ringidest pärit sunnitöölised säilitasid isegi kõige raskemais tingimustes oma wäärikuse.

Püüdsin algul ta seisukorda weidi kergendada, kinkides talle natuke suhkrut ja teed. Eut warsti pidin kahetsema oma lahkust. Parun N. ei tõusnud minu kantseleisse astudes enam püsti, ei terwitanud mind wäljas määrustikus ettenähtud wiisil ja muutus oma käitumises wäga lohakaks. Et säilitada wajalikku distsipliini, otsustasin tarwitusele wõtta karmid abinõud, kuid tahtsin temaga siiski enne nelja silma all kõnelda.

(Järgneb).

„Ehitaja“ abidirektoriks ins. A. Vanderer.

Riigihoidja otsusega 15. ikp. määrati riigi ehitusettewõtte „Ehitaja“ abidirektoriks, ühtlasi direktori asetäitjaks, insener Artur Wanderer, arwates 15. detsj. s. a.

*

Insener Arthur Wanderer on sündinud 23. märtsil 1900. a. Porkuni wallas, Wirumaal. Kõrgema tehnilise hariduse omandanud Tallinna kõrgemas Tehnikumis, lõpetades Ehitusosakonna 1928-dal aastal. Insenerina tegutsenud: 1928—29. aastal Riigikontrolli teedeosakonnas, ja 1929. aastast tänini Raudteewalitsuse Ehitusametis 6-da liini jaoskonna juhataja abina. Ins. A. Wanderer on Inseneriosja ehitussektsiooni liige.

Wastus lugejale nr. 14.260. Selleks, et osta sõjawäest praak-hobuseid, tuleb Teil pöörduda palwega Warustuswalitsuse Weterinäär Osakonda Tallinna. Palwe tuleb margistada 1-kr. tempelmargiga. Tallinna tuleb pöörduda ka sel korral, kui hobune müüakse Tartus wõi mujal. Ostmisel on eesõigustatud: kaitsewäelased, kelledel omal talu, reserwis asuwad sõjawäelased, Wabadusristi kawalerid j. t. Nõudmine selliste hobuste järele on tawaliselt suur.

Wõõrkeha lehmal sees.

(Wastus lug. 10.490). Nagu Teie küsimusest paistab, tuleb oletada, et lehm on kunagi mingisugune teraw asja sisse sõõnud, kas naela, nõela jne. Näiid, kus see wõõrkeha edasi liigub watsa tegewuse wõi teiste siseorganite tegewuse mõjul, teeb see loomale walu, mispärast ka loom vigab, kuna wahete wahel täiesti terwena näib. Et praegusel korral Teie lehm tiine on ja eriti sel puhul haigusе tundemärke näitab, mis loomal sees olem teraw wõõrkeha tekitab, siis oleneb see sellest, et loode wõrdlemisi palju ruumi tarwitab ja seega siseorganitele preßib, wiimane awaldab mõju ka wõõrkehale. Preßimine aga wõõrkehale sünnitab walu, mispärast ka lehm rohkem vigab. Soowitaw on lehma näidata ka loomaarstile, kes täpsemalt kohapeal haigusе ära määrab. On lehmal sees tõesti wõõrkeha, siis pole see wiga suuremalt jaolt arstitaw.

Pühapäewal, 19. detsembril.

Tallinn ja Tartu.

Eesti Ringhäälingu aastapäew.

8.30 Aratusmäng. 8.35 Wõimlemine. 9.05 Hommikukonsert heliplaatidelt. 10.00 Üleriigiline koolijuhtide kokkutulek. (Ülekanne „Estonia" kontsertsaalist) Kõnelewad Riigihoidja K. Päts, peaministri a. t. K. Eenpalu, haridusminister kol. A. Jaakson tööwalitsuse dir. W. Alttoa ja õpetajate koja esimees E. Murdmaa. 13.30 Loomaterwishoiu-nõunik loomaarst H. Reiman: Weiste tiisikuse tõrje tulemusi wiimastel aastatel Eestis. 14.00— Põllumajanduslikke teateid. 14.05—15.00 Lõunakontsert heliplaatidelt.

16.20 Heliplaate ja reklaami. 16.30 Tulewa raadiopõlwe kontsert. Tartu koolide laulukoorid ja orkestrid. 17.00 Lähtekohti wabaharidustööks. Peasekretär J. Rebane: Haritud töölisest ja töölisharidusest. 17.20 Kella 5-tee muusika „Gloriast". Kurt Strobeli orkester. 18.00 Lugemistund. Hugo Laur loeb katkendi Ilmari Kianto romaanist „Räbalaranna Joosepp". 18.25 Mikrofonimatk RR uude saatjasse Türil. Reporteerib Felix Moor. 18.45 Paunwere raadiokuulajate suurkoosolek. (Ülekanne Paunwerest). 19.20 Lõbusad weljed" löödwad wanu tantsulugusid. 20.00 Õigeaeg. Ilmateade. 20.05 Pidulik kontsert eesti ringhäälingu 11. aastapäewa puhul („Estonia" kontsertsaalist). 20.55 RR direktori ins. F. Olbrei sõnawõtt eesti ringhäälingu aastapäewa puhul. 21.10 Piduliku kontserdi järg. 21.45 Kirjanduslikke uudiseid näidetega. (Tartust). 22.10 Moodne tantsumuusika „Gloriast". Kurt Strobeli orkester. 22.55 Päewauudiseid.

„Rõõmne K.L.S." saatekawa.

Kell 14.30 Heliplaate. 15.00 Inseener Nikolai Semjonow'i loeng „Elekter igapäewases elus". 15.20 Ettekandeid wiiulil —pr. Mari Saariste, klaweril pr. Wilma Wahtrik. 15.35 Lugemistund — Karl Saarwäli. 16.00 Heliplaate ja teateid.

Esmaspäewal, 20. detsembril.

Tallinn ja Tartu.

7.00 Aratusmäng. 7.05 Wõimlemine. 7.20 Päewauudiseid. 7.25 Hommikukontsert heliplaatidelt. 8.10 Hommikupalwus Jaani kirikust — kand. B. Bluum. 8.30 Tallinn: Turuteade. 13.00 kuni 13.30 Kooliraadio. Julius Ongo kuuldemäng „Endeli ja Liisi jõululaupäew". Riho Pätsi muusika. Näitejuht — F. Moor. Muusikajuht — F. Holm.

17.50 Heliplaate ja reklaami. 18.00 Alfredo orkester mängib. (Heliplaadid.) 18.30 Inglise keele tund algajatele — mag. J. Silwet. (Tartust.) 19.00 Mandolinimuusika. Kirillowi mandolinistide kwintett. 19.35 Nimede eestistamise wiisminutit. 19.40 Päewauudiseid. 20.00 Õige aeg. Ilma- ja jääteated. Himanoteeringud. 20.05 Kõlofonisoolosid. Wolfgang Pachla. 20.25 RR direktori ins. F. Olbrei raadiowestlus. 20.55 Läti konserwatooriumi trio kontsert. 21.55 Dipl. pürotehnik A. Wirge: Pühadeaegne ilutulestus. 22.15 Ajawiite-popurriisid. (Heliplaadid.) 22.55 Päewauudiseid.

Teisipäewal, 21. detsembril.

Tallinn ja Tartu.

7.00 Aratusmäng. 7.05 Wõimlemine. 7.20 Päewauudiseid. 7.25 Hommikukontsert heliplaatidelt. 8.10 Hommikupalwus Jaani kirikust — kand mag. L. Teder. 8.30 Turuteade.

17.50 Heliplaate ja reklaami. 18.00 Lastetund. „Jõulud on ukse ees". Jõuluwärsse lastelt ja jõulukõnelusi õp. Karl Aderi juhatusel. (Tartust.) 18.30 „Jõulukompweki sünd" Erich Remmelgas'e reportaazh. 19.00 Kohwikumuusika „Kultasest". 19.40 Päewauudiseid. 20.00 Õige aeg. Ilma- ja jääteated. 20.05 Wiis minutit terwisele — dr. med. M. Kask. (Tartust.) 20.10 Kirikumuusika. (Tallinna Toomkirikust.) Kaastegewad: „Cantate Domino" segakoor ja Hugo Lepnurm (orel). Seletused — Joh. Hiob. 20.55 H. Kleis: C. R. Jakobson ja Lilli Suburg (Eesti Rahwa Muuseumi loeng, Tartust). 21.25 Operetimuusika. RR orkester. Juh. F. Nikolai. 22.05 Kirjanduslikke uudiseid. (Tartust.) 22.20 RR orkestri kontsert. Juh. F. Nikolai. 22.55 Päewauudiseid. 23.00 Esperantokeelne nädalakroonika.

Kirju veerg.

Seerum täidest.

Nagu Watikanist kuuldub, on plekilise sõjatõwe wastu leiutatud täidest walmistataw seerum, mis wiimaste aastate jooksul on päästnud sadade katoliku misjonäride elu Hiinas. Seerumit walmistas esmakordselt poola teadlane dr. Weigl Lwowi ülikoolist. Ta aretas täisid wastawas nõus, infitseerides neid plekilise sõjatõwe pisilastega, ja tampis nad siis koos tilga karboolhappega uhmris puruks. Muidugi pidi ta sooritama palju katseid, enne kui ta saawutas tõellselt mõjuwa seerumi. Oma uurimistöödes leidis ta oiwalise kaastöölise noores ungari arstis dr. Stephan Gadjos'es. Wiimane oli kaasa teinud reisi belgia misjonäri Rutteniga Mongooliasse, kus Rutten esimesena hakkas seerumiga tegema katseid. Hiljem suri Gadjos Tunises, kuhu ta kutsuti sealse Pasteuri instituudi poolt.

Tänapäewal walmistab Hiina ise suurema osa wajalikku seerumit. Pekingi katoliikliku ülikooli erilaboratooriumis töötab dr. Chang, kuulus hiina teadlane, ühes oma assistentidega seerumi walmistamise kallal. Aastas ta toodab umbes 600 doosi hinnalist arstimit. Ühe kuupsentimeetri seerumi walmistamiseks tuleb infitseerida umbes 100 kuni 200 täid. Praegu toodetaw seerumi hulk ei piisa weel kõigi haigete rawimiseks, kuid igal aastal suudetakse sellega päästa siiski sadade inimeste elu. (United Press.)

Kadunud pitsat.

Fultoni perekonnaseisu ametnikud Ameerikas otsisid nagu põrased kadumaläinud ametipitsatit. Perekonnaseisu ametisse oli kogunenud juba terwe wirn kirju, mida ei saanud puuduwa pitsati tõttu saata ära. Loost pidi just teatatama politseile, kui ukest sisse astus paari päewa eest abiellunud noorpaar, kes pitsati oli tähtsa päewa mälestuseks wõtnud kaasa. (United Press.)

Taimetoitlaste linn.

Frederickstownis, Ameerikas, wõttis linnanõukogu, telle liitmete enamus taimetoitlased, wastu otsuse, mille põhjal liha ostjad peawad maksma lisamaksu, mis kaks korda nii suur kui liha hind. Saadud summat tahetakse kasutada wiljapuuaedade rajamiseks, mida linnaisade arwates olewat linnas liiga wähe. Lihatoitlastel ei olewat midagi erimaksu wastu, ainult selle kõrguse kohta olewat nad kubernerile esitanud protesti.

Vaprad hiina lendurid.

Hiina walitsus austas hiljuti kaht oma noort lendurit, nimetades nende järele kaks sõjalennukite lennuwälja Shanghais. Noor, 23-aastane leitnant Loi-Chong tulistas ühel hommikul alla neli jaapani lennukit. Jaapanlased on ta pea eest määranud suure auta-su. Nowembri lõpul ulatus ta õhuwõitude arw 27-le. Wahepeal nimetati ta marssal Tshiang Kai-sheki isiklikuks lenduriks. Peagu sama edukalt wõitles Wong Sun-fui, kes kolmest jaapanlasest ümber piiratud, neile suutis panna wastu.

MARSSAL TSHIANG KAI-SHEK.

Hiina wägede ülemjuhataja kelle kohta liikusid viimaseil päevil jutud, nagu tahaks ta lahkuda ametist.

Õpetajate palgad ühtlustati riigiametnikkude palkadega.

Uus palgatabel hakkab kehtima 1. oktoobrist.

Õpetajate palkade tõstmine kriisieelsele tasemele kokkukõlas riigiametnikkude palkadega, on olnud arutusel Wabariigi Walitsuse mitmel koosolekul. Kuid õpetajate palkade küsimus oli märksa raskem lahendada, kui teiste ametnikkude palkade asi. Riigiametnikkude palgaastmed ei olnud wahepeal muutunud, juurde oli tulnud ainult palkade jaotus kahe elukalliduse rajooni järele. Siin ei olnud mund waja, kui lisada igale palgaastmele teataw summa. Õpetajate teenistuslikud olukorrad olid wahepeal aga tugewasti muutunud. Teenistuse seadusega seati fisse 1935. a. õpetajaameti kandidaadi, noorema õpetaja ja wanema õpetaja astmed, mis mõjutasid ka palga suurust. Palgaseadus rajati hoopis uutele alustele ja kutsekoolide seadus lõi uued koolide tüübid, mis töi kaasa uued palgaliigitused. Sellepärast nõndis õpetajate palkade küsimus põhjalikku kaalumist. Nüüd Wabariigi Walitsuse koosolekul kolmapäewal, 15. detf. otsustati küsimus lõplikult.

Õpetajate palgad korraldati umbes samadel põhimõtetel kui riigiametnikkude omad. Säilitati kaks elukalliduse rajooni, kusjuures palgad wiidi kriisieelsele tasemele. Palgatõus kõigis liikides ja astmetes wastab wähemalt riigiametnikkude palgatõusule wastawas astmes.

Peale üldise palkade tõstmise wõeti erilisele korraldusele maaõpetajate palgad. Teatawasti kannatasid maaõpetajad kriisi all kõige rohkem, kuna nende palgad wähendati wõrreldes linnaõpetajatega ühe astme wõrra, mis tähendas nende palkade wiimist nagu kolmandasse elukalliduse rajooni. Wabariigi Walitsuse 15. detf. otsus töi siia tunduwad parandused.

Õpetajate-ameti kandidaatidel ja nooremate õpetajatel, kelle palgad olid eriti madalad, tõsteti palgad täies ulatuses linnaõpetajate palga tasemele. Teistes astmetes jäid püsima mõnekroonised wahed. See palgawahe on osa õpetajate juures parandataw wanemaks õpetajaks ülendamisega. Wiimasel ajal ei wõetud wanemaks õpetajaks ülendamisi ette krediitide puudusel, nüüd tahetakse seda jälle wõimaldada.

Uued normid hakkawad maksma, nagu riigiametnikkudelgi 1. oktoobrist s. a.

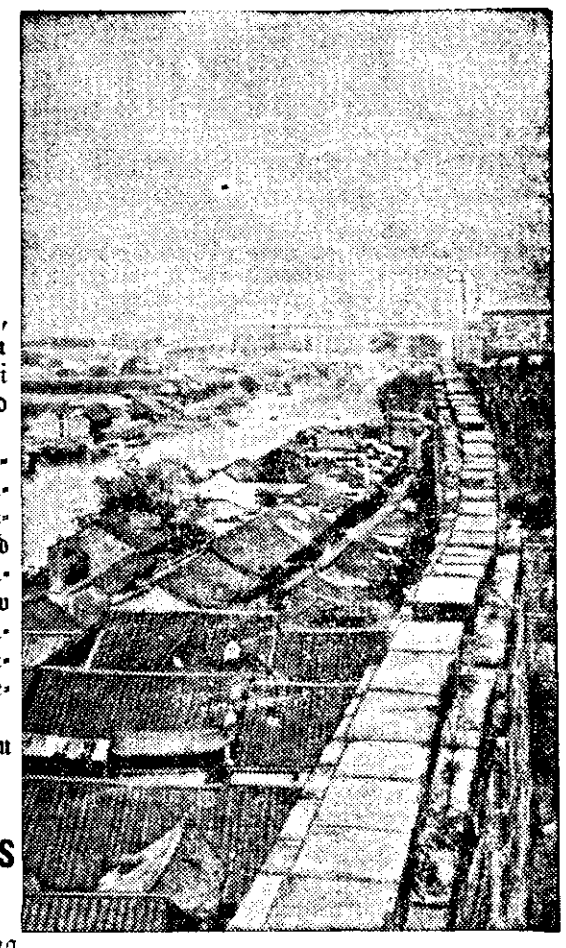

NANKINGI LINNAMUUR.
Ehitatud juba Mingi dünastia ajal.

Euroopa maadlusesiwõistlused

24.–27. märtsini Tallinnas.

Riigihoidjalt toetus maadlusmattide muretsemiseks. — Võistluste kava on valmis.

Euroopa maadlusesiwõistluste kawa wõeti keskнädala õhtul wastu Eesti raskejõustikuliidu juhatuse poolt. Euroopawõistlused kreeka-rooma maadluses peetakse 24., 25., 26. ja 27. märtsil Tallinnas. Liidu juhatusliikme E. Köppo poolt koostatud kawa, mis liidu juhatuses mõningate täiendustega wastu wõeti, on järgmine:

Rahwuswahelise maadlusliidu konwerents peetakse 23. märtsil kell 10 hommikul, kestuseks on ette nähtud neli tundi. Konwerentsi kawa koostatakse rahwuswahelise maadlusliidu poolt. Konwerentsil määratakse kindlaks järgmiste Euroopa esiwõistluste koht ja arutatakse määrustesse puutuwaid küsimusi. Samal päewal rahwuswahelise maadlusliidu esindajad asetawad pärja langenud sõdurite mälestusmärgile sõjaväe kalmistul. Lõuna ajal on wastuwõtt Tallinna linnapea juures raekojas ja õhtul pidulik ooperietendus „Estonias".

Wõistlused algawad 24. märtsil ja kestawad neli päewa. Igal hommikul kella 8—10-ni on ette nähtud kaalumine. Maadlus algab ennelõunal kell 10 ja õhtul kell 8, kestes südaööni. Wõistlused lõpewad 27. märtsi õhtul wõitjate austamisega.

*

Eestis algawad ettewalmistused europawõistlusiks nüüd täie koormatusega. Pühapäewal, 19. detsembril ette nähtud klubiwõistlus Kalewi ja Spordi wahel jääb ära. Selle asemel peetakse pühapäewal kell 6 õht. Spordi ruumes esimesed kontrollwõistlused Euroopa esiwõistlusiks, millest loodetawasti wõtawad osa kõik esiwõistluste kandidaadid, keda on 25.

*

Riigihoidja K. Pätsi poolt auti Spordi Keskliidu esimehele K. Terrasele üle 1800 kr. maadlusseltsidele mattide muretsemiseks. Sellest saawad Tallinna Kalew ja Sport ning Tartu Kalew igaüks 600 krooni. Summad antakse seltsidele üle laupäewal raskejõustikuliidu esimehe poolt.

Tallinna-Harju prefekt N. Reimo 50-aastane.

50-aastaseks saab 20. detsembril k. a. Tallinna-Harju prefekt Nigul Reimo (end. Nikolai Reiman).

Juubilar on sündinud 20. detf. 1887. aastal Tartumaal, Tähtwere wallas wallasekretäri pojana. Kooliharidusе omandas Tartus, lõpetades 1909. a. Aleksandri gümnaasiumi ja hiljem Tartu ülikooli õigusteaduskonna.

1912. a. astus wabatahtlikuna wene sõjawäkke ja arwati 1913. a. tagawarawäkke. 18. juulil 1914. a. mobiliseeriti Maailmasõtta lipnikuna ja määrati 14. korpuse staapi, hiljem sama korpuse transpordi 1. ja 4. jaosk. ülemaks ja intendantuuri ohwitseriks eriliste ülesannete täitmisel. 1918. a. langes Saksa sõjawangi ja wabanes samal aastal, siirdudes kodumaale.

Okupatsiooni wõimude lahkumisel astus Tartu linnawalitsuse teenistusse ja 1. weebr. 1918. a. nimetati Tartu miilitsa ülemaks, kus teenis kuni 30. maini 1919. a., mil määrati sõjawäkke 2. kindluse raskesuurtükiwäe diwisjoni, kus teenis noorema ja wanema ohwitserina, õppeükksuse ülemana ja patarei ülema kohustetäitjana. Wõttis Wabadussõja lahinguist osa Narwa rindel kuni sõja lõpuni. Hiljem tegeles diwisjoni kohtuliikmena ja õppeükksuse ülemana, kuni läks 1920. a. reservi kaptenina. 1921. a. astus siseministeeriumi teenistusse ja määrati politsei peawalitsuse ülema abiks, 1923. a. — politsei peawalitsuse ülema kohustetäitjaks. 1924. a. siirdus Tartu linna politsei ülema kohale, kust tuli 1925. a. uuesti politseiwalitsuse direktori kohustetäitjaks. 1926. a. kinnitati politsei walitsuse direktoriks ministri abi õigustega. 1934. a. määrati Wabariigi Walitsuse poolt siseministri abiks ja samal aastal — Tallinna-Harju prefektiks.

Tallinna-Harju prefekt N. Reimo.

Aumärkidest omab N. Reimo: Kotkaristi 3. kl., Walgetähe teenetemärgi 3. kl., Soome Walgeroosi 2. kl., Poola „Polonia Restituta" komandöri risti, Läti Kolmetähe komandöri risti, E. Walgeristi 3. kl., E. Tuletõrje kuldristi, Naiskodukaitse teenetemärgi, Läti kaitseliidu risti ja wene aumärkidest Stanislause 2. ja 3. järgu ja Anna 3. järgu risti.

Juubilar on politseiweres tuntud sõbraliku, otsekohese ja õiglase inimesena. Ta on tegew ka seltskondlikes organisatsioonides, on Tallinna politseiametnike kogu esimees ja Keskkogu juhatuse liige.

Ookeanilennukid 72 tonni rasked.

ETN. Pariis, 15. detf.

Prantsuse õhuühing, mis korraldab lennuühendusi üle Atlandi ookeani, teatab, et lähemal ajal tellitakse Prantsuse lennukitehastest mitu suurt lennukit, millede raskus on 72 tonni ja wõimsus 9000 HP. Neid lennukeid hakatakse kasutama korrapärase õhuühenduse sisseseadmiseks Pariisi ja New Yorgi wahel. Samuti kasutatakse neid lennukeid reisijateweoks Prantsusmaa-Lõuna-Ameerika liinil.

Poolakad Tshehhoslovakkias nõuavad üheõiguslust.

NTA. Warssawi, 15. detf.

„Dziennik Polski" awaldab märgukirja, mille Poola wähemusrahwuse delegatsioon on esitanud Tshehhoslowakkia walitsusele. Selles märgukirjas nõutakse Poola wähemusrahwuse kohta makswate kitsenduste kaotamist. Eriti nõutakse üheõiguslust poliitilisel, kultuurilisel ja majanduslikul alal.

Kehra tselluloosivabrik ostis endale maad ja vett.

„Eesti metsa ja tselluloosi" aktsiaühing omandas Kehras raudteejaama läheduses suurema maakoha, mis jääb Kehras asuwa tselluloosiwabriku kasutada. Maakoha omandamine oli wajalik seetõttu, et selle piires asub jõgi ja selle juures weski ühes paisuga. Kuna tselluloosiwabrik wajab töötamiseks rohkesti ja pidewalt wett, siis oli

Petserlased ostavad Narwataga talusid.

Petserimaa põllupidajate wäljarändamispalawik Kirde-Eestisse hakkab awalduma üha intensiiwsemalt. Esimeste pioneeridena saabusid tänawu suwel Narwa-tagusesse wiis Senno walla perekonda, kes asusid elama rentnikena Narwa walda Lillenbachi asundusse. Petserlastele on nähtawasti Narwa-tagune hakanud meeldima, mispärast siin püütakse kindlamalt kanda kinnitada. Pikemat aega kestnud läbirääkimiste tulemusena esimesed Petseri asunikud on nüüd sõlminud talude seniste omanikega juba ka ostumüügi-lepingud, millega Lillenbachi asunduses wiis umbes 25 ha-list asundustalu lähewad petserlaste waldusse.

Näib, et teostatud esimene taludeost on waid sissejuhatuseks suuremale talude-ostu palawikule.

Naine viskas teisele Tartus põletavat vedelikku näkku.

Tartus, Riia silla juures wiskas Ida Paabo, elab Wõru tän. 90, Helmi Karrole, elukoht Wambola tän. 1, põletawat wedelikku näkku, mille tagajärjel wiimasel tekkisid haawad näole.

Wiskamine on kuuldawasti sündinud armukadedusest. J. Paabo on tulnud Karrole hommikul kella 1/2 7 ajal wastu ning heitnud möödaminekul wedelikku. H. Karro haaras kohe maast lund ning hakkas sellega nägu hööruma, millega wähendas tunduwalt wedeliku mõju. Samal ajal, kui wigastatu maast lund wõttis, lõi wiskaja tasse weel kiwiga pähe, mille peale H. Karro hakkas appi karjuma. Kisa peale jooksis J. Paabo kohalt minema.

Mõlemad naisterahwad on üle 30 a. wanad.

Poola lennuväe ülem Berliinis.

ETA. Warssawi, 15. detf.

Poola lennuväe ülem kindral Rayski, kes praegu wiibib ametlikul külaskäigul Berliinis, wõeti wastu Saksa õhuministri abi kindral Milchi poolt. Eile õhtul sõjaminister marssal von Blomberg andis eine kindral Rayski auks.

Tallinnas jõulupuud ainult oma kooli õpilastele.

Ettevaatusabinõusid laste külgehakkavate haiguste levimise vastu.

Wiimase aja niisted ja külmad ilmad on põhjustanud Tallinna õpilaskonnas mõnede nakkushaiguste tekkimise. Et nende lewikule teha takistusi, palub linna terwishoiuosakond kooliwalitsust koolide juhtes tarwitusele wõtta järgmisi ettewaatuse abinõusid.

Linna koolides ja lasteaedades jätta jõulupuude korraldamine koolijuhataja ja kooliarsti otsustada. Kui neid aga korraldatakse, siis ainult oma õpilastele, pidades mittesoowitawaks sinna õpilaste wanemate ja nooremate õdede-wendade kogunemist.

Wälisorganisatsioonidele lubada jõuluwaheajal kooli ruumes korraldada jõulupuid ainult kuni 30. detsembrini, et hiljem jääks aega kooliruumide täielikuks õhutamiseks enne õppetöö algust uuel aastal. Terwishoiu osakond soowitab weel, et wanemad ei wõtaks kaasa lapsi, kellel on nohu, köha wõi kurguhaigus eraorganisatsioonide poolt korraldatawatele jõulupuudele, lastejumalateenistustele, teatri- ja kinoetendustele. Lastega perekondi palutakse üksteist külastada ainult siis, kui lapsed on terwed.

Ühendriikidel Kaug-Ida vetes 40 sõjalaeva.

ETA. Washington, 16. detf.

Ühendriikide mereministeeriumi andmeil wiibib praegu Kaug-Ida wetes kokku 40 Ameerika mitmesugust sõjalaewa umbes 4850 ohwitseriga ja meeskonnaliikmega. Wälja arwatud Shanghais wiibiwad ristlejad „Augusta" ja „Marblehead", koosneb laewastik wäiksemaist sõjalaewadest, nagu miiniristlejaist, kahuripaatidest, allweelaewadest, saatelaewadest jne. Ameerika laewad on jaotatud wõrdselt Hiina ranniku ja Filippiinide piirkonda. Allweelaewad asuwad eranditult oma talwesadamas Manilas.

Alkoholimüük keelatakse surnutepühal.

Enne käesolewa aasta surnutepüha pöördus piiskop Majandusministeeriumi poole kirjaga, milles palus kirikuringkondade nimel keelata surnute pühal awalikkudes lokaalides alkoholi müügi. Nüüd saabus konsistooriumile Majandusministeeriumist wastus, et surnute püha wõetakse päewade hulka, milledel on keelatud alkoholi müük. See toimub siis, kui wõetakse muutmisele wastaw seadus.

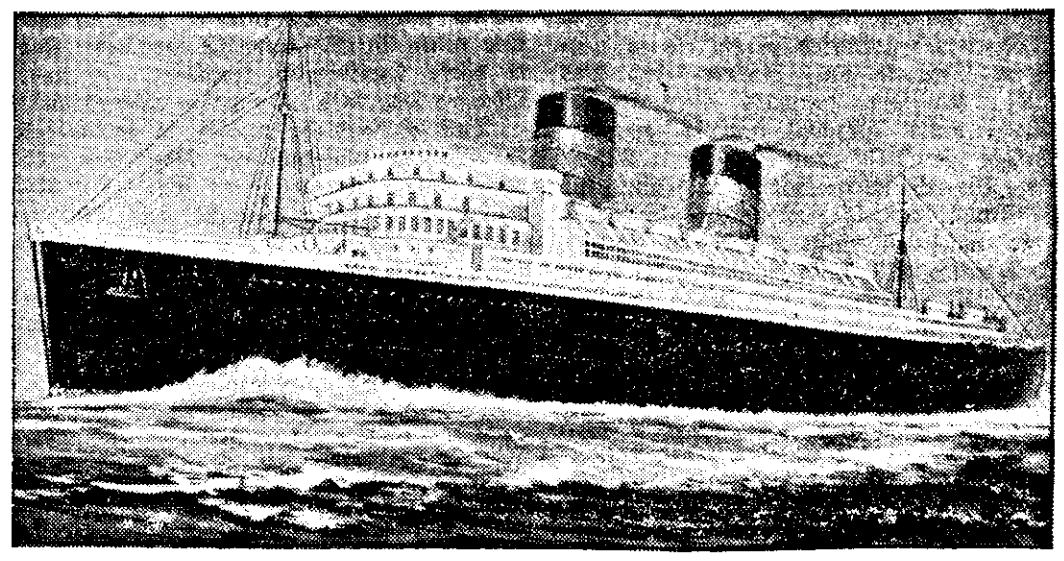

Uus „Mauritania"

Selline tuleb see uus ookeanihiiglane, mida nüüd Inglismaal Birkenheadis ehitatakse. Pilt on maalitud konstruktsiooni plaanide järele.

Lendurid lambakasvatajateks.

Tutvumiskäik Rakveres asuvasse lennuväeüksuse lambakasvatusse. — Ehitati eeskujulik lambalaut ja hoolitsetakse tõupuhaste villakandjate eest.

Lambakaswatus on meie põllumajanduses üks arenewaid ja tõuswaid alasid, millel ei puudu tulewik. Selle arendamise tähtiust on hinnatud kõrgelt ja lambawilla tootmist propageerides maksetakse ka 1. ja teise sordi willa eest preemiat.

Wirumaal on üheks eeskujulikumaks lambakaswatuseks Rakweres asuwa lennuwäeüksuse poolt ajutatu, mis tunnistatud juba suurlawaks. Ettewõte on arenenud eeskujulikumaks Wirumaal ja äsja walminud lambalauda suhtes isegi eeskujulikumaid kogu riigis, nagu selles wõisid weenduda lambakaswatuse eriteadlased, kes külastasid neljapäewal, 16. detf. nimetatud lambakaswatust ühes ajakirjanduse esindajatega.

Rakwere lennuwäeüksuse lambakaswatus asutati 1934. a. sügisel. Algatajaks oli majandusülem kapten Abel, kes äsja juurde asus ihu ja hingega. Tõuke lambakaswatuse sisseseadmiseks andis asiolu, et wäeosal seisis aerodroomina kasutamata wõi õigemini ütelda poolikult kasutatult suur rohumaa, mida ilma lennutegewust segamata on wõimalik kasutada osaliselt heinamaaks, osaliselt aga ka karjamaaks lammstele. Suuremate loomade karjatamine pole mitmesugusel põhjusel wõimalik ega soowitaw.

Wäikselt alustati asjaga. Osteti esiteks maalt parema wälimusega lambaid (tõuloomi polnud kodumaalt saada), püstitati wäikene lambalaut säästsummade arwel ning saadi ka kolm wälismaalt toodud tõulooma: üks jäär ja kaks utte. Kogusummas oli esimesel aastal lambaid 30. Äsja arendas peremehelikku hoolega majandusülem, mida healmeelel nägi ka wäeosa ülem. Seati laut sisse, nagu seda olud wähegi wõimaldasid nina hoolitseti ka lammaste toitluse eest.

Tööl oli tulemusi, ettewõte näitas tafuwust, mis julgustas asja edasi arendama ja laiendama. Soetati juurde uusi lambaid. kusjuures kaswanduse suurendamiseks jäeti kõik puhtawerelised uted, samuti ka parema eksteriööriga tõuliselt poolpuhtad uted oma kaswanduse, kuna oinastalled sobiwas wanuses müüidi jällegi ära juba suguloomadena, ülejääk aga realiseeriti lihaloomadeks.

Tänawu, arwestades lammastehulga suurenemist ja muid wajadusi, wõeti käsile uue lambalauda ehitamine. Hoone on juba walmis ja lambakari, mis ulatub 90 peale, nende seas ka 12 täispuhast tõuloomа ja ülejäänud poolsegawerelised, on asetatud uutesse ruumesse. Ruumid on kõigiti eeskujulikud ja korralikud. kuid ka küllaltki suured. Hoone wõib wabalt mahutada 200 lammast.

Hoonega ja lambakaswatusega käisid neljapäewal, 16. detf. tutwumas Eesti lambakaswatajate seltsi kutsel Põllutööministeeriumi lambakaswatuse nõunik agr. Muuga, lambakaswatajate seltsi eriteadlane agr. Kr. Jaama, Põllutöökoja juh. liige Ottas, lambakaswatuse asjatundja Nõmmera, Tartumaa suurem shewiotlamba kaswataja agr. Haljasmaa, karusloomade ja lammaste kaswataja Ed. Kello. Wiru maakonsulent T. Takjas ja ajalehemehed.

Nagu märkisid eriteadlased otsekoheselt ilma külalislahte kiituseta, on Rakwere lendurite ajutatud lambakaswatus eeskujulikumaid kogu riigis. Uus lambalaut olewat isegi parem nendest, mida asjatundjad oma külaskäikudel näinud Rootsis, Inglismaal ja mujal. Hoone on ehitatud laudadest saepuru wahetäitega seinteega. Laut on walgusekõllane ja ajakohase siinstusega, kus kahekordsete redelitega sõimed, mis wõimaldawad paremini kasutada söötmaterjali, automaatne joogiwarustusseade, elektriwalgustus jne. Üldruumi ühe seina äärde on eraldatud wäikesed aediku poegiwate lammaste jaoks n. n. „nurgawoodid," teises seinas aga wäikesed kooftwõetawad ja tarbekorral wälistiidawad „lastetoad", kuhu pääsewad waid talled wäikeste awade kaudu neile määratud parema toidu juurde. Lambatalled harjuwad kiiresti kasutama neile määratud kohti ja isegi magama minewat emadest eemale.

Ehituse juures on talitatud peremehelikku hoole je kokkuhoiuga. Kui projekti walmistaja arwestas ehituskulusid 15.000 kr., ehitati laut walmis majanduslikul teel summaga, mis ei küüni poolenigi eelarwest s. o. 7150 kr.

Praegu on kaswanduses, mis tunnistatud suguluwaks, 90 lammast. Nende rawitsejaks, toitjaks-karjaseks on üks ainus mees, kellele ka korter ehitatud lambalauda ühest eriruumist. Toitlus on korraldatud reeglipäraselt, samuti reguleeritud ka poegimistki, korraldades selle kewadisele ajale, nii et siis kuuajases wanuses noored talled pääsewad wärskele toidule ja wabasse loodusse kepsu lööma.

Ümbruskonna lambakaswatajad on iga aasta kasutanud lennuwäe jäärajaama ümmarguselt 100 juhul, hulk on läinud wälja ka tõujäärasid.

Jõuvankrid sundkindlustamisele.

Eesti autojuhtide ja mototehnikute ühing töötas välja „Jõuvankrite omanikkude kindlustusühingu seaduse" kava.

Laupäeval algab Tallinnas üleriiklik jõuvankrijuhtide kutseorganisatsioonide konverents

Üleriiklik jõuwankrijuhtide kutseorganisatsioonide 1. konwerents algab Tallinnas laupäewal, 18. detsembril. Konwerentsi päewakorras on rida akuutseid liiklemisesse ja autojuhtide kutsetöösse puutuwaid küsimusi.

Konwerentsile esitatakse ka „Jõuwankri omanikkude kindlustusühingu seaduse" kawa, mis töötatud wälja autojuhtide kutsеühingu poolt. Selle kawa järgi tuleks meil panna maksma sundkindlustus jõuwankrite õnnetuste wastu.

Sissetulekud saaks ühing jõuwankritelt wõetawatest erimaksudest ja lisamaksudest; liiklemise ja jõuwankrite kohta käiwate sundmääruste rikkumise eest määratawast lisatrahwist wõi teise wariandi järele 20 protsenti trahwisummast, jõuwankri ,uhtidelt, omanikkudelt wõi pidajatelt ning kolmandatelt isikutelt sissenõutud kahjutasu summadest.

Ühingu warandustest tasutakse jõuwankrite õnnetuste tagajärjel tekkinud kahjud. Wälja arwatud kahjud juhtudel, kus õnnetus tekib kahjusaaja enda süü wõi wäärama jõu läbi. Kahjutasud makstakse wälja wastawa kohtuotsuse põhjal.

Kohtuotsused teatawad igast jõuwankriõnnetusega ühenduses olewast süüdistusest wõi kahjutasu nõudmisest kindlustusühingule. Ühingul on õigus igal ajal astuda kolmanda isikuna kahjutasu nõudmistesse ja esineda süüdistajana wastawates süütegudes.

Kindlustusühing ajutatakse sotsiaalministri korraldusel, kes määrab ka lähemad alused ühingu elluwiimiseks.

Kawa järgi tuleks kindlustusühingu seadus panna maksma 1. aprillist 1938. aastal.

Konwerentsi jaoks läbitöötatud materjalidest oleks weel märkida ettepanekud autojuhtide tööaja määramiseks 8 tunnile, 7-tunnilise tegeliku sõidunajaga ja 12-tunnilise wäljasoleku ajaga protsentide peal töötawale autojuhtidele.

Jeesus tuleb tuld wiskama.

„Mina olen tulnud tuld wiskama maa peale; ja mis tahaksin ma enam, kui et see ju põlema oleks süüdatud!"
Lk. ev. 12, 49.

Õnnistegija tuleb — nõnda kuulutab meile rõõmsalt ja julgustawalt Kristuse tulemise aeg. Meie süda aga küsigu: Milleks Ta tuleb, mida Ta tahab?

Jõulud on küll kõige pimedamal ajal ja ometi on nad ühadest kõige walgemad. Mitte ainult inimeste majad pole soojemad ja walgemad, ka südamed on seda. Jõulupühadel nii kui täituks märkamatult Jeesuse soow, et tuli põleks maa peal.

Jeesus tuleb tuld wiskama, et ta põleks. Adwendile peatwad järgnema jõulud. Lunastaja ei taha mitte ainult tulla ja ikka jälle tulla, ta tahaks ka kord pärale jõuda. Ta ei soowi mitte tegelda ainult süütamisega, silmad tahaksid ka näha kõrgele leegitsewat suurt tuld.

On palju üksköiksust ja leigust maa peal. Elule pole üksköiksus midagi kasu annud. Elu arengu surm on leigus. Seisew wesi muutub tarwitamiseks kõlbmatuks. Üksköiksed, leiged inimesed ei ela ise ja nendest ei lähtu ka elu. Jeesus tahab üles äratada uinujaid, kuumaks kütta leigeid. Wihaga usule suhtuwal inimesel on oma seisukoht, üksköiksel pole ka seda. Lähem on tee Jumala salgamisest elawale usule, kui üksköiksusel Jumala pooldamisele.

Ka wiha on tuli. Oleme ju näinud wihast wälkuwaid silmi, tunnud wiha kiiret südamelööki, tähele pannud wiha leegitsewaid sõnu ja tegusid. Wiha on aga häwitaw tuli. Kui palju on ta lõhkunud. Oleme sügawat häbi tunnud omaenese wiha süünitustest. On olemas küll püha wiha, ta on Jumala sünnitus. Wähe aga leiame teda inimeste juures, kelle mõtted madalad. Ainult üksikud sügawa usuga inimesed on püha wiha kannud oma südames. Ja sellest wihast wõrsunud jõud pole head häwitanud, pigemini küll üles ehitanud. Kas ka seda tuld pole Jeesus sütitama tulnud?!

Tuli puhastab. Tuli häwitab umbrohu, seletab kulda. Jeesus tahab kaotada meis kõik halbtuse, madaluse ja kuriuse, et ka meie wiha wõiks püha olla. Puhtast südamest wõrsuwad ausad kawatsused, õilsad teod. Kas mitte puhastawat tuld pole Jeesus tulnud põlema panema?!

Õnnistegija tahab meid wastu wiia jõuludele. Nad on armastuse pühad. Wälisselt on wäikese jõulukuünla mõju suur. Kuidas teeb ta südame soojemaks, äratab armastusel Ta sunnib meid mõtlema teisele inimesele, äratab meis armastuse tule. Armastawast südamest tulewad kingitused — ohwriandeд teistele. Armastus pole mõeldaw ohwriteta. Külm on aga weel elu. On palju häda ja wiletsust. ja asjata ootawad õnnetud päästjaid, armastawaid käsi! Kas ei ole tulnud Armastuse Jumal armastuse tuld külwama maa peale?!

Jeesus näitas, mis on õige armastus. Ta oli ise igawene armastus. Ta tuli päästma hukkaläinud inimesi. Ta andis oma elu, et inimestel igawene elu oleks. Ta laskis kurjusel ennast risti liiia, et patust päästa inimest. Ta tuli, et tema armastuse tulest süttiksid inimeste südamed. Kas ei näeks Õnnistegija heameelega, et meie südamed seda tuld juba wastu wõtnud on?!

Tuli ei soojenda ainult, ta walgustab ka. Ei näe pimedas jalg õiget teed. Ei seleta silmad pimedas õiget sihti. On olemas elus küsimusi, olukordi, mis selgitust wajawad. Pole tegemist meil siin maa peal mitte ainult kaduwate asjadega, igaweste wäärtuste poole püüab süda. Teed sinna walgustab kõige paremini Jeesuse walgus. Wajame meie seda?!

Jeesus tuleb tulewiskajana. Tuld süüdatakse tulest. Lase ennast täita tulega! Siis saame ka meie tulesüütajateks. Ja walgemaks muutub maapealne elu. Kaob külmus. Jõulu soojus täidab südameid ja südamete kaudu maailma.

Tule Jeesus. süüta tuld. et meie näeksime, et ta juba põleks! Aamen.

A. Kunsik,
Tartu praost Tormas.

Skandaalsed lood Ameerika ookeaniaurikul.

ETA. Washington, 16. detf.

Teated, millede järele Ameerika reisijatelaewa „President Hooveri" meeskond, pärast laewa kinnijooksmist Formoosa lähedal, olewat end purju joonud ja reisijate naisi ja lapsi terroriseerinud, wõetakse uurimisele senati merikomisjoni poolt. Ameerika konsulile Manilas on tehtud ülesandeks esitada aruanne selle wahejuhtumi kohta.

Robinsonid Moskvas ikkagi vangistatud.

ETA. Moskwa, 16. detf.

Ameerika abielupaari Robinsonide wangistamine Wenemaal leiab niiid kinnitust. „Iswestija" teatab, et Robinsonid on saanud Ühendriikide passi waleandmete esitamise põhjal. Olewat põhjust arwata, et nad ei ole esinenud oma õige nime all. Leht arwab, et Robinsonid on Ameerika trotskistide poolt Wenemaale saadetud. Neid süüdistatawat esialgu seadusewastases sissetulekus Wenemaale. Selle eest ootab neid aastane wangistus. Kui aga kindlaks tehakse, et nad on teostanud siin trotskistlikku salakuulamist, siis wõib neid oodata kauaeni surmanuhtlus.

N. Venes pühitseti üksmeele võitu.

ETA. Moskwa, 16. detf.

Kogu Nõukogude Liidus pandi eile toime meeleawaldusi ja miitinguid kommunistide ja parteitute blofi wõidu auks. Meeleawaldusest wõttis osa Moskwas üle miljoni inimese, Leningradis 750.000, Kiiewis 300.000.

„Prawda" kirjutab nende meeleawalduste puhul: Nõukogude rahwas pühities eile oma üksmeele wõitu ja tervitas Nõukogude Liidu wärskelt walitud ülemnõukogu. See oli Nõukogude kodanike moraalse ja poliitilise üksmeele demonstreerimine.

Loomade ja liha hinnad

Põllutöökoja alatisel elustapaloomade ja lihaturul

reedel, 17. detsembril.

Looma- ja lihaturul weiseid täna rohkesti. Nõudmine rahuldaw. Tapaweistest makstakse sama hinda mis käesolewa nädala eelmistel päewadeigi.

Pullid ja mullikad tawaliselt 57 kuni 60 s., tapakaalu ja 27—30 s. eluskaalu kilo.

Lehmad rammusad 57—60 s., keskmised 52—56 s. ja lahjemad 47—50 s. tapakaalu ja 16—22—28 s. eluskaalu kilo.

Wasikaid wähe ning nõudmine hea. Kauba wähesuse tõttu kõwenesid ka hinnad. Nii maksid tapetud wasikad ühes nahaga 60—85 s. kilo. Eluswasikate hinnad 35—50 s. kilo.

Lammaste pakkumine wäike. Nõudmine hea, millest tingituna hinnad kõwenesid. Tapetud lambad ilma nahata ja pudemeteta 50—65 s. kilo. Eluslambad 30—37 s. kilo.

Sigu keskmiselt. Nõudmine elaw. Tapetud sigadest rohkem makstawaks hinnaks on 80—82 s., ning sortide järele kõikumine 75—85 s. piires kilo. Eelpühise aja tõttu on nõutawam ühes pea-jalgadega kaup. Eelolewal nädalal hinna kõwenemist ei ole oodata.

Nahkade hinnad.

Weisenaha hinnad, mis käesolewa nädala algul nõrgenesid 5 s. kilolt, püsiwad samal tasemel, seega 85 s. kilo.

Wasikanahad 3.00 kr. tükk.
Lambanahad 2—3.50 kr. tükk.
Hobusenahad 12—14 kr. tükk.
Toodud hinnad on arwatud Tallinnas.

HINNAD TALLINNA TURUL

reedel, 17. detsembril.

Turuh pühadeeelne elaw kauplemine, kaupa rohkesti, ostjaid keskmiselt. Turule on jõudnud ka wärsked apelsinid 15—28 s. tükk. Wärskeid kalu rohkesti.

Lihahinnad wäikemüügil: Sealiha 90—115 s., sea pead-jalad 60—65 s., soolatud sealiha 100—110 s., suitsujink 180—225 s., weiseliha 50—85 s., wasikaliha 60—115 s., lambaliha 65—75 s. kilo.

Jäneseд 100—150 s. tükk.

Linnud: Haned 100—130 senti, kalkunid 110—150 s. kilo, pardid 150—300 s., kanad 60—200 senti tükk.

Kanamunad 12—18 s. paar.

Piimasaadused: Pütiwõi 180—195 s., meiereiwõi 205—215 s., kohupiim 35—40 s., hapukoor 110 s., juustud sordi järele 80—165 s. kilo.

Mesi 180—190 s. kilo.

Juur- ja aiawili: kartulid 60—65 s. mõõt 20 ltr., peakapsas 6—8 s., hapukapsas 10—15 s., kaalikad 8—10 s., peedid 12—15 s., keedetud peedid 25 s., porgandid 8—12 s., kõrwits 15 s., sibulad 35 senti kilo.

Kalad: Wärsked räimed 18—20 s., tursad 18—22 s., ahwenad 25—55 senti, haugid 60—80 s., lutsud 45—60 s., latikad 60—70 s., siiad 100—180 s., kõhad 120—150 s., angerjad 150—250 s. kilo.

Suitsusilgud 7—12 s. kümne, latikad 120 kuni 150 s., ahwenad 100—110 s. kilo.

Puud 6—10 kr. koorem.

Jõulukuused 10—150 s. tükk.

Tartu turg.

Wiljaturul maksti: rukis terades 2.30—2.50 krooni 16 kg., rukkijahu 8.00—8.20 kr. 50 kg., rukkipüül 23—25 s. kg., nisu terades 20—23 s., nisupüül 20—43 s., oder 16—18 s., odrajahu 25—30 s., loomajahu 11—12 s., odratangud 26—30 s., kruubid 28—30 s., tatratangud 30—40 s., herned 25—35 s., oad 25—30 s. kilo ja kaer 3.50—4.00 kr. wakk — 32 kilo.

Lihaturul: sealiha seawiisi 62—78 s., kilowiisi 70—110 s., pekk 110—120 s., sulatamata searasw 110—120 senti, sulatatud searasw 140—150 senti, loomaliha loomawiisi 25—45 senti, kilowiisi 30 kuni 65 s., wasikaliha loomawiisi 50—60 s., kilowiisi 50—70 s. kilo, lambaliha loomawiisi 50—58 s., kilowiisi 50—65 s. kilo. Tapetud jäneseд 70 kuni 150 s. tükk, tapetud kanad 70—180 s., eluskanad 65—200 s., tapetud haned 3,5—5,5 kr., elushaned 4,5—7 kr., kalkunid 2,5—5 krooni.

Piimaturul: munapaar 15—16 s., taluwõi 1,75 kuni 1,88 kr., meiereiwõi 1,85—2.00 kr. ja lauawõi 2,00—2.25 kr. kilo. kohupiim 25—30 s. kilo, 1. waliku piim pudelites 14—16 s., 1. waliku piim lahtiselt 12—13 s., 2. waliku piim lahtiselt 10—12 senti liiter. Wahukoor pudelis 1 kr., hapukoor 0.80 kuni 100 s. liiter.

Heinaturul: ristikhein 115—120 s., tuhahein 60—70 s., soohein 40—50, rukkiõled 75—80 s. 16 kg.

Punased kartulid 2.10—2.30 kr. ja walged kartulid 1.50—1.70 kr. wakk.

Munade noteering tõusis tugewasti.

Reedesel munahindade noteerimise komisjoni koosolekul määrati eksportkõlbuliste munade hinnaks 135 snt. kg. ja siseturu munade hinnaks 125 snt. kg. Noteering on tõusnud tugewasti, kuna eelmine noteering oli eksportkõlbuliste munade eest 115 snt. kg. ning siseturu munade eest 110 snt. kg.

Üks rahvasaadik laskis teise maha.

ETA. La Plata, 16. detf.

Buenos Airese prowintsi kongressihoone kulnaarides oli werine wahejuhtum kahe rahwasaadiku wahel. Pärast lühikest sõnawahetust radikaalne rahwasaadik Bessone laskis rewolwrist wiis panku walitsuserakonna esindaja Chiappara pihta. Wiimane suri warsti pärast seda. Mõlemad rahwasaadikud esindasid sama walimisringkonda ja olid juba aastaid omawahel riius.

Koguduste piirimuuteid Järvamaal.

Türi kogudus pisut wäiksemaks, Paide ja Wahastu kogudused suuremaks. Anna kogudus 1. jaanuarist iseseiswaks.

Piiride muutused ei sunni veel kodanikku vahetama senist kirikut.

Wiimasel Järwa praostkonna nõukogu koosolekul oli arutusel kaks küllaltki olulist punkti — iseseiswate õpetajate ameti sisseseadmine Anna ja Wahastu kogudustes ning koguduste piiride küsimused. Elawate waidluste ja mõttewaheluste järele otsustati praosti ettepanekud mõlemas punktis kiita heaks ja saata konsistooriumile kinnitamiseks. Wastawalt sellele Wahastu ja Anna kogudused olekšid muudetud iseseiswaks. Wahastus on juba olemas õpetaja, kelleks end. Halliste kog. õpetaja A. Köiw, kuna Annas tuleks õpetaja küsimus lahendada tulewa aasta alul. Kes saab õpetajaks Annasse, see on praegu lahtine. Olgu muide märgitud, et Anna kogudus on olnud iseseisew ka umbes 200 aastat tagasi.

Ulatuslikum küsimus on juba koguduste piiride muutmise küsimus, mille ümber tekkis elawaid sõnawõtte. Suurim kogudus Järwamaal on praegu Türi 11.644 hingega, järgnewad Ambla — 9.303 hinge, J.-Peetri — 6.895 h., Koeru — 6.087 h., J.-Jaani — 5.010 h., J.-Madise — 3.442 h., Tapa — 3.144 h., Paide — 2.497 hinge ning lõpuks weelgi wäiksemad kogudused — Anna ja Wahastu. On kerkinud üles kawatsus muuta Paide ja Wahastu kogudusi elujõulisemaks, milleks muide küllaltki eeldusi. Siin on peetud silmas eriti Türi praegust hiigelsuurt kogudust, milline ühele õpetajale käib üle jõu ja wõiks anda osa külasid, kangemaid, Paide ja Wahastu kogudustele. Loomulikult mõeldakse siin seesuguseid külasid, missuguised alatsewad Paidele ja Wahastule lähemal kui Türile ning kust ka ühendus Paidega ja Wahastuga parem kui Türiga. Tegelikult sellistest küladest ongi juba hulk kodanikke Paide wõi Wahastu koguduste liikmed. Samuti on J.-Peetri koguduse piir praegu niiwõrd sopiline ja ulatub Paidele sedawõrd lähedale, et paljud sealt on Paide koguduse liikmed.

Praosti poolt esitatud kawa kohaselt, missugune esitatakse ka konsistooriumile kinnitamiseks, tuleksid Türi koguduse juurest liita Paide koguduse külge 14 küla ja nimelt Paliwere, Wenewere, Wäätsa, Puramäe, Röa, Singumetsa, Reopalu, Pala, Wiirika, Kirila, Kirna, Poaka, Mõnnaku ja Tori — kogusummas 1442 hingega. Järwa-Peetrist tuleks liita Paide külge Prandi, Weskiaru, Nurmsi, Sargwere, Padula, Põhjakast paar talu, Wodja ja Wiisu mõis (mitte küla) 23 hingega, kogusummas 968 hingega. Paide kogudus suureneks seega 2410 hinge wõrra ja tõuseks elujõulisemaks koguduseks 4.907 hingega. Et ka Wahastu kogudus muutuks elujõulisemaks, selleks tuleks liita Türi koguduselt Wahastu külge Tudawere, Nihatu, Wisluwere, Lõõla, Roowere, Piiometsa küla ja samanimeline asundus. Lisaks sellele on Wahastus awaldatud soowi, et tuleks Wahastu koguduse külge liita weel Koselt Aela ja Uuewärawa küla ning Juurust Sonni, Kädwa, Palu, Tammistu, Lihu, Kaiu-Põlliku, Wiirika ja Kuimetsa-Põlliku külad. Sellega oleks muutunud elujõuliseks ka Wahastu kogudus, kuna kaotanud ei oleks õieti keegi. Wahastu koguduse moodustawad ju praegu õieti ainult Päri, Määrisloo, Nõmme, Sannametsa, Wahastu ja Tagasmaa külad ning koguduse liikmete arw on äärmiselt wäike.

Et Paidele juurde anda Türi ja Järwa-Peetri arwel, see kawa ei ole uus. See mõte on juba ligi 100 aastat wana ja nii kaua juba olnud päewakorral. Ka möödunud ajad on juba seda wajadust tundnud. 17. jaanuaril 1844. aastal on Paides kirikukonwent peetud, kus seda küsimust on arutatud. Protokollis olewa kawa järele oli juba seekord ette nähtud Paide külge liita — Wäätsa, Röa ja teised külad Türi küljest, J.-Peetrist aga Prandi, Sargwere, Põhjaka ja Wodja.

Küladel, millised eeltoodud kawa kohaselt tuleksid liita Paide kogudusega, missugust otsust nüüd ka oodatakse, on head ühendusteed Paidega. Koigist wiib Paide suur Tartu—Põltsamaa—Paide tee ja selle tagajärjel on küladel, mis selle tee ääres, hea ühendus Paidega. Kaks korda nädalas käib seda teed mööda omnibus Põltsamaalt Paide. Samuti on ühendus Wodja ja Wiisu mõisal omnibuste kaudu, mis tulewad Tapalt ja Rakkest Paide. Pealegi on Paide maakonnalinn, kus asub maawalitsus, kohus, haiglad, maksuamet, milliste asutistega kodanikkudel tihti teegemist, kes wõiwad ühtlasi ka omi asju kogudusega ajada. Eriti hea ühendus Paidega on talwel, kus talweteed märksa lühemad kui suweteed.

Juba praegu on ülaltähendatud külade elanikkudest paljud Paide koguduse liikmed. Koigi, kui üks suuremaid J.-Peetri külasid, jääks piirikülaks, kus õigus oleks käia nii J.-Peetri kui Paide koguduse õpetajal, sest Koigi elanikkudel on ühendus Paidega palju kergem kui J.-Peetriga. Paljud Koigi küla elanikkudest kuuluwad juba Paide kogudusse.

Kuid piiride kindlaksmääramise läbi ei ole öeldud, et koguduse liikmeid sunnitakse nude koguduste üle astuma. Jaaüks, kes seda soowib, wõib jääda edasi oma endise kiriku ja koguduse külge. Üleminek wõib sündida aastate jookul.

Türi ja J.-Peetri kogudused ei kannataks selle all, waid nende õpetajatel jääks rohkem aega intensiiwsemaks tööks kogudustes, mis tõmbaks ka neid ligi, kes kogudustest eemale on jäänud.

Mis puutub Wahastu koguduse, siis peab ütlema, et wiletsate palaoolude tõttu ei ole Wahastu suutnud enesele korralikku kõstritki saada ja see kogudus on ikka praostkonna walulaseks olnud. Nüüd on Konsistoorium sinna määranud õp. A. Köiw'u, kes koguduse elu hakkab korraldama. Kuid ka seal on piirid kindlaks määramata. See on aga wajalik.

Tapa sõnumeid.

Osa autobuseühendusi katkestatud. Sügawa lume ja kinnituisanud teede tõttu katkestas Tapa autobuseliinide pidaja käesolewa nädala algul osa ühendust kuni teede lahtiajamiseni maawalitsuse lumesaha poolt. Täielikult katkestatud on ühendus Tapa-Järwa-Jaani wahel, kuna Tapa—J.-Madise—Paide liinil liiguwad autobused kuni Kaalepini (4 klm. J.-Madisest). Wõimane siin loodetakse lähemal ajal lahti ajada, kuna Järwa-Jaani ühendus katkestati kuni kewadeni. Esmaspäewal Tapalt J.-Jaani laadale wäljunud autobus oli sunnitud läbipääsmatu tee tõttu poolelt teekonnalt Tapale tagasi pöörduma.

Konstaablite wahetus Tapal. Arwates 15. sky. wiidi Tapa linna rajooni konstaabel Aksel Raudwee omal soowil üle Paide linna konstaabliks, kuna Tapa konstaabliks määrati politseiwalitsuse poolt Erich Suwi Tallinnast. Wiimane teenis peale politseikooli kõrgema klassi lõpetamist ajutiselt kordniku kohal.

Perekonna halwad kombed. Neil päewil warastati Tapa algkooli õpilaselt Harald Laurson'ilt paar suuski, millised ta oli paigutanud oma elukorteri ukse kõrwale Laial tänawal nr. 8. Kahtlus waraguses langes sama algkooli õpilasele Felix Rett'ile ja wiimase wennale Arbeni Rettile, kellede kodust, Weski tn. 3, warastatud suusad ka politsei poolt läbiotsimisel leitti. Kumb poistest waraguse toime pani, pole weel selgunud. Muide on nimetatud poisid tuntud retsidiwisti Artur Rett'i, kes hiljuti Tapal tabati, wennad, ning nende ema Anna Rett teatseb salawiina müümisega. Ka politsei poolt suuskade otsimisel, pekis wiimane oma korteris leiduwaid „märjukese" pudeleid puruks. Samuti häwitas oma pühade napside tagawara Anna Rett'i tütar Hilda Rett, kes elab kõrwalmajas, Weski 5.

Soomusrong nr. 3-da seltsi kooswiibimine. Laupäewa õhtul toimub Tapa üleajateenijate kasiino ruumes „Soomusrong nr. 3 seltsi" Tapa koondise omawaheline kooswiibimine, millest wõtawad osa kõik Tapa ringkonnas elawad end. 3-da rongi reserw- ja tegewkaitsewäelased.

Lumi nuhtleb majaomanikke. Tänawu õige warakult alanud lumetuisud ja suured sajud annawad rohkesti tööd Tapa majaomanikele. Kuna pea- ja kitsamad kõrwaltänawad tulewad pidewalt lumest wabad hoida, et wältida teede ummistumist, siis tuleb iga uue saju järele toimetada lume äraweda-mist. Linna woorimehed, kes koorma lumewo eest wõtawad 30 snt., on rõõmsad pühadeteenistuje üle, millist tunnet nendega aga suugi ei jaga majaperemehed, kelle kukruid iga uus sademete seeria kergendab mõnegi krooni wõrra.

Jultunud mustlaspoiste tooreid wägitegusid. Tapal elutsewaid, kui ka ajutiselt peatuwaid mustlasi on siin üldiselt koheldud wäga sõbralikult ja wastutulelikult. Wiimasel ajal ette tulnud nähted aga sundinud seda heatahtlikkust põhjalikult rewideerima ning hulkurid-mustlased ärgu imestagu, kui neid edaspidiseil almuse norimise retkil, koertega hoowist wälja aetakse. Sest seda pälwib nende endi ulaklik ülespidamine. Wiimasel ajal on nimelt pahatihti esinenud juhtumeid, kus mustlaspoisikesed kõrwalisinais tänawais tükiwad kooli- wõi wähemaile lapsile kallale, pildudes neid kiwidega, sõimates ropult jne. Möödunud nädalal olid kaks mustlaspoissi kõnetanud Nigoli puiesteel samas elutsewa tpt. Kerde poega, ning kui see nende nõudmisel oma suusad neile sõbralikult näha andnud, murdnud mustlaspoisid ühe suusa põlwel pooleks. Oma korjanduskarbikese abil hankis laps endale uued suusad, kuid paar päewa tagasi Männikumäe teel suusatades, sattus uuesti samade tooreste mustlaspoiste kätte, kes wäikese suusataja läbi pekšid ning ka uued suusad pooleks murdsid. Ning seda täiesti põhjusetult. Mustlaste toorusele piiri panemiseks on pööratud politseiwõimude poole. Soowitaw oleks, et hulkur-mustlaste laagrid linnamaadelt üldse wälja aetaks.

Karistati loata relwakandjat. Wiru-Järwa prefekt karistas Ambla wallas elutsewat August Juhani pg. Kokk'a, 60 a. wana, 20-kr. *rahatrahwiga wõi 10-ööpäewase arestiga* keelatud relwa hoidmise ja kandmise eest.

Käesolewa nädala piimaproowid Tapa toidunainete kauplusist näitasid analüüsimisel järgmisi raswaprotsente: T.Ü. „Tarbija" — 4,5, 4,3, 3,3, E. Iwanow — 4,4, 3,3, A. Kuusik — 4,3, A. Tammar — 3,6, M. Klammer — 3,9, 3,7, H. Preemet — 3,8, 3,5, E. Busch — 3,9. Turult wõetud kõõgiwõi proowidest sisaldas liigselt wett Meta Sawi wõi.

Hooletuid kinniswaraomanikke. Linnawalitsuse poolt pöörati sundsissenõudmisele 28 kinniswaraomaniku 1937. a. kinniswaramaks, kogusummas 450 kr. ümber, millise neile määratud maksu olid maksukohuslased jätnud tähtpäewaks tasumata.

Türi uudiseid.

Ärijuhtide wahetus Türi tarwitajateühingus. Esmaspäewal peetud Türi tarwitajateühingu juhatuskoosolekul waliti tarwitajateühingu uueks ärijuhiks Elmar Danilas, kes seni töötas ärijuhina Kaarli tarwitajateühingus Wiljandimaal. Senine kauaaegne Türi tarwitajateühingu ärijuht Jaan Kudewiita jääb ühingu raamatupidajaks. Uus ärijuht E. Danilas asub Türi tarwitajateühingu ärijuhi kohale alates 1. weebruarist 1938. a.

Uusi perekonnanimesid. Nimede eestistamiseks on awaldanud soowi: Johannes Käsper abikaasaga — Käspre, Helene Brause — Pajumaa, Lisette Uusler — Ulas, Karl Wistenberg abik. — Wõsa. Leena Bernhardt — Pärnat, Johannes Klaudius abik. — Koha, Karl Julius Olde abik. — Laik, Waldek Olde — Rahu, Edward Rosenstrauch perekonnaga — Ware, August Tammann — Tammerand, Jaan Wahtkerl abik. — Wahtra.

Järwamaa majandusühisus korraldab abikauplustes jõulupuid. Järwamaa majandusühisus korraldab eelolewal laupäewal Pikmetsas ja pühapäewal Wahastus jõulupuud sealsetele liikmetele ja nende perekondadele.

„Ära wärise" ja... autoga kraawi.

Puujalaga mees ilmub kohtuniku ette tunnistust andma.

Kohtunik: „Olite see teie, kes sõitis X-lt juhitawas autos ja sai raskesti wigastada?"

Tunnistaja: „Mina ikka, sain wigastada ka!"

K.: „Kas teie oktsite enne sõitu kaks pudelit wiina ja jõite seltsis autojuhiga teel ära?"

T.: „Ei, härra kohtunik. Et pikk maa oli sõita, siis käskis autojuht teele kaasa osta küll 2 pudelit wiina, kuid joomisest mina osa ei wõtnud. Wiina jõi autojuht üksi."

K.: „Kuidas sündis õnnetus? Kas autojuht sõitis ettewaatamatult ja liig kiiresti?"

T.: „Kui mõlemate pudelitega oli lõpetanud, hakkas autojuht minu arwates wäga kiiresti sõitma. Mina hakkasin juba kartma."

K.: „Kas teie ei keelanud juhti, ei tuletanud talle meelde määrust?"

T.: „Keelasin küll nii kiirelt sõita ja ütlesin, et kardan."

K.: „Mis tegi siis autojuht, kas wähendas kiirust?"

T.: „Ei wähendanud, waatas üle õla tagasi ja ütles minule, et mats, ära wärise!"

K.: „Mis sündis siis edasi?"

T.: „No ja, siis olimegi kraawis ja minul jalg katki."

K.: „Nüüd olete siis terwe ja haiglast wäljas?"

T.: „Haiglast wäljas küll, aga jalg jäi sinna."

Maagajal warastati kindad.

Wäinjärwe wallas Kuusna af. elutsj. Joh. Prints awaldas konstaablile, et temal Wisusti külas Marditoa talus magades warastatud seljas olewa palitu taskust kindad.

Kiriklikke teateid.

Paide kirik. Pühapäewal kell 11 homm. jumalateenistus armulauaga. Praost G. Pärli.

Türi kirik. Pühapäewal kell 11 homm. jumalateenistu armulauaga. Õp. Nõmmik. Teisipäewal kell 6 õhtul jõulu-jumalateenistus Retla koolimajas.

Järwa-Jaani kirik. Pühapäewal kell 11 homm. jumalateenistus armulauaga. Laste sõbrad. Kell 2 p. l. kõstrimajas pühapäewakool. Õhtul kirikukoori lauluharjutus.

Koeru kirik. Laupäewal õhtune armulauaga jumalateenistus kell 6. Lauluraamat. Õp. A. Pähn. Pühapäewal jumalateenistus armulauaga kell 11 homm. Lauluraamat, waimulik kirjandus. Õp. A. Pähn.

Anna kirik. Pühapäewal kell 11 homm. kõstri jumalateenistus.

Tööwigastusi. Paberiwabrikus sai paberipuu tõstmisel selgroost põrutada puukoorija Helene Ounapuu.

Tänawal laulmine maksis 10 päewa. Prefekt karistas Türil elutsewat Robert Mitrowskit, 29. a. wana, 20 kr. wõi 10-päewase arestiga Wiljandi tänawal laulmise ja politsei korralduste mittetäitmise eest.

Türi linnateenijate ühing korraldab laupäewa õhtul linna lastekodu ruumes ühise jõuludhtu ühingu liikmetele. Linna wäikelaste kodu korraldab oma kaswandikele traditsioonilise jõulupuu esmaspäewal.

Jahimeeste selts lasi 8 jänest ja ühe rebase. Türi jahimeeste seltsi poolt korraldatud ajujahil Kolu metsas lasti kogusummas 8 jänest ja üks rebane.

Naise ja mehe suguelu loete

prof. Nemilowi ja dr. Loewenfeldi teostest.
1. Ideaalne mees (mehe suguelu).
2. Ideaalne naine (naise suguelu).

Wäga head raamatud täiesealistele. Sisukirjeldus lehes ei ilmu. Ligi 200 lhk. Ühe raamatu hind kr. 1.50, kuni 25. detk. ainult kr. 1.—. Mõlemad koos tellides kr. 1.75.

Teie ise wõite imesid teha, kui loete

Maagia õpperaamatut

Sisu lühidalt: 42 India fakiiride ja „musiatunsti" trikki. Trikid mängukaartidega. Kinnisfeotud filmadega ajajade, wärwide, numbrite tundmine ja kinnisest kirjast lugemine. Teise inimese mõtete lugemine. Usside ja waimude wäljakutsumine. Inimese pooleks saagimine, nõel läbist läbi, raha püüdmine õhust ja palju muud. Hind kr. 1.50. Kuni 25. detk. ainult kr. 1.—, mida wõib saata rahas wõi kirjamarkides. Kirjastus „Rada" Tartus, Aia tän. 22, pk. 145.

Kauneid raamatuid noorsoole.

„Looduse" kirjastusel ilmus 7 wäärtuslikku „Kuldraamatut".

Kirjanduse rikkalikust jõululaualt paistawad noorsookirjandusest eriti silma äsja ilmunud „Looduse" 7 nn. „Kuldraamatut", missuguised tohkisid leida tee paljude noorte lugemislauale lemmikraamatutena. Et „Kuldraamat" on muutunud meie noorsoo lemmikuks, seda me teame juba sama wäljaande eelmistest sarjadest. „Kuldraamatu" uudiswäljaanded ületawad aga mitmeti eelmisi, tundudes huwitawad, kergesti loetawad ja pakkudes hulk teadmisi isegi wanematele inimestele. Jõuluks kuuldawasti ilmub samast sarjast weel 6 raamatut, 15 raamatu hind on kogusummas 25 krooni, mis nende suuruse, wäärtuse ja pildirikkusega wõrreldes ei tundu kallis. „Looduse" „Kuldraamat" on oodatud kirjandusuudiseks igas majas ja tahaks soowitada teda tõsisilt.

Ewelyn Sharp: **Noorim tüdruk koolis.**

Selle tütarlaste-romaani autor on peenetundelisimaid ja südamlikemaid inglise noorsookirjanikke, kelle tõlkimine eesti keelde on aina teretulnud. Käesolew teos jutustab poiste feas üleskaswanud ja seetõttu pisut jõhkra ning jonnaka tütarlapse ümberkujundumisest kooli ning kooliõdede mõjul armsaks ja sõbralikuks olendiks, pakkudes sealjuures meie noorsoole ka wõimaluse pilku heita inglise kool-internaadi omapärasesse maailma.

Karin Michaelis: **Bibi Taanimaal.**

Bibi sõbrad, kes juba teinasid, et ei tunle enam midagi oma lemmikust, wõimad rõõmustuda selle Bibi-lugude uue köite'tle, mis jutustab selle siimpaatse ja elawa tütarlapse seiklustest oma kodumaal — Taanis. Bibi on küll wahepeal sirgunud suureks tüdrukuks, kuid jäänud ikka samasuguseks tuulepäiseks wõrukaelaks, kelle hell hing ja hea süda aga teewad ta armsaks igale noorele kui ka wanale.

Hugh Lofting: **Dr. Dolittle'i tsirkus.**

Wana, armastuswäärne dr. Dolittle astub jälle kord lugejate ette ühes oma armastatud tarkade loomadega, kes seekord on ühinenud rändtsirkuseks. See ümarik ja heatujuline wanahärra on inglise noorsookirjanduse klassikiri kuinsid ning ta nuhe huumor ja omapärased taktitamiswiisid on wõitnud selle Eestiski hulga sõpru.

Ukko Kiwisto: **Mere wangid.**

Ukko Kiwistol on Soomes ilmunud hulk ülipopulaarseid noorsoorgamatuid. „Mere wangid" on alles alakeeles ilmunata ja käesolem kõide moodustab seega tema esikwäljaande. See on põnew ja seiklusrohke jutustis noorte poiste elust, mis tõendab, et ka Soome skäärides saab läbi elada inhimmusi, mis sündmustikult ja haarawuselt ei jää taha Robinsoni lugudest.

Ernst Hansen: **„Sinise tähe" matkalood.**

Käesolew jutustis on algupärane teos eesti autorilt ja jutustab loramalt ning huwitawalt ühe skautide-grupi matkast oma kodunt läbi kogu Eesti skautide kunrele kogunemisele. Oma teekonnal tutwuwad nad peagu kogu meie kodumaaga, kohtowad wäga mitmesuguseid inimesi ja elawad läbi hulga põnewaid seikluši. Jutustis on kaasakiskuw alusest lõpuni ja peaks olema tõhusaks lisaks meie weel kannis wäikesearwulisele noorsookirjandusele.

Bengt Berg: **Kuragedega Aafrikasse.**

Bengt Berg on rootsi tuntumaid loodusteadlasi-kirjanikke, kelle nimi pole kuulus mitte ainult kodumaal, waid kogu maailmas. Käesolewas raamatus jutustab ta meile kõigile tuntud kurgede elust, nende igaküülisest lendudest kaugele lõunasse ja talwitumisest lindude paradiisis Aafrikas Niilusse jõel.

J. Parijõgi: **Alutaguse metsades.**

Selles raamatus westab meie tuntud noorsookirjanik oma matkamälestusi Wirumaalt. Ta annab huwitawa pildi meie omapärasemast ning suurimast metsaga kaetud alast. Autor rändab Jõhwist Kuremäe kloostri, Jõisaru ja Rannapungerja kaudu Alutaguse põlismetsade südamesse, looduswõlude riiki. Enne metsadesse rändamist matkab autor läbi PõhjarannikU, käib kaluriteaga koos Uhtju saarel, sõidab Kundast Suursaarele ja peatub lähemalt põlewkiwikaewandustes ja õliwabrikuis, millest kõigestal on lugejaile rohkesti huwitawat pajatada. J. Parijõgi on terawa silmaga matkaja, kes oskab kõikjal tabada maastiku ja elanikkonna omapära ning sellest westa wäheste sõnadega, kuid huwitawalt ka lugejaile.

„Järwa Teataja“ tellimiste wastuwõtmine 1938. aastaks on awatud

„Järwa Teataja“ on suurenduskloasiks, mis muudab nähtawaks sündmused kogu maailmas. • Järwamaa on nagu peopesal.

„Järwa Teataja“ on rohkeleheküljeline paljude piltidega ilustatud rahwuslik-erapooletu Järwamaa häälekandja, kelle südamel on kõikide Järwa maa- ja linnakodanike mured ja kes tunneb kaasa kõikide järwamaalaste rõõmudele ühtwiisi.

„Järwamaa Teataja“ kiidab seda, mis on ilus ja ülesehitaw ning laidab julgesti kõike, mis seda wäärib.

„Järwa Teataja“ igas numbris ilmub 2—4 lehekülge kohalikku osa, waadeldud erapooletult ja käsitatud selges, lihtsas ja loetawas keeles, kus seda tarwis — täiendatult päewasündmust kujutawate piltidega.

„Järwa Teataja“ ilmub kolm korda nädalas, iga number wähemalt 10 lehekülge tihedat teksti, kusjuures ta on aga odawaimaks ajaleheks Järwamaal.

„Järwa Teataja“ tellimishinnad on 1938. aastal:

Ilma „Eesti Taluta“		Koos „Eesti Taluga“	
1 kuu peale	Kr. 0.65	3 kuud	Kr. 2.10
2 „ „	„ 1.30	6 „	„ 4.10
3 „ „	„ 1.90	12 „	„ 7.75
6 „ „	„ 3.70		
12 „ „	„ 7.—		

Uuel aastal ilmub „Järwa Teataja“ jällegi mitmeti täiendatud sisuga.

„Järwa Teataja“ sisaldab nüüdsest alates erinurga **põllumajandusele, perenaistele, põllutöökoja ja maanoorte ringide tegewusele,** millised osakondi toimetawad wastawate alade eritundjad. See tagab kõikide alade asjatundliku ja õige käsitlemise.

„Järwa Teataja“ pühendab endiselt ja weelgi rohkem tähelepanu põllumajandusele kui meie riigi alussambale, pidades aga hoolikalt silmas ka maanaiste ja perenaiste mitmekülgset ja wäga suurt tööd.

„Järwa Teataja“ ei unusta ei peremehi, perenaisi ega maanoori, waid on neile kõigile **lahutamatuks sõbraks ja nõuandjaks, juhatajaks ja aitajaks.**

„Järwa Teataja“ toob järjekindlalt teateid turgudest ja majanduslikus osas käsitleb hinna- ja majandusprobleeme asjatundlikult. **Küsimuste ja wastuste osas antakse nõu ja abi senisest weelgi kiiremalt, mida wõimaldab rida uuendusi.**

„Järwa Teataja“ toob täieliku ülewaate sündmusist wälismaal, warustades neid piltidega ja seletustega, informatsioon sündmusist kodumaal ja walitsusasutistes on kiire, õige ja täpne.

Jutusõpradele on „Järwa Teataja“ tõeliseks maiuspalaks, sest

„Järwa Teataja“ awaldab kaasakiskuwaid romaane, lühijutte nii kodu- kui ka wälismaistelt autoreilt ning wäärtuslikke seeriakirjutisi.

„Järwa Teatajas“ leiawad käsitlemist kõik kirjanduse, kunsti ja teatri küsimused jne. jne. **Linnadele eriosad ja piiramata ruum.**

Iga järwamaalane tellib kiiresti „Järwa Teataja“ 1938. aastaks, et saatmisel ei tekiks wahet. Ilma „Järwa Teatajata“ on maailm järwamaalase ees kinni.

„Järwa Teataja“ on odawahinnalisim ja sisukaim leht järwamaalastele.

Ainuke koht, kus kajastub kogu Järwamaa ja Järwa linnade elu-olu, on „Järwa Teataja“, sest tal on kirjasaatjate wõrk üle maakonna.

Tellige „Järwa Teataja“ otsekohe 1938. aastaks!

Tellimisi wõtab wastu peakontor Paides, abitalitus Tapal, kõik postiasutused üle riigi ja esindajad kohtadel.

†

RICHARD JOHANNSON

Sünd. 19. juulil 1870. a
Surn. 10. dets. 1937. a.

Ärasaatmine leinamajast Karedalt 19. dets. kell 8 homm. Muldasängitamine J. Peetri kalmistule samal päeval kell 1.

Korint. 13, 8. Sügavas kurbuses

leinavad omaksed.

Dr. F. Sellheim

Järwa Maahaigla haawaosakonna juhataja wõtab haigeid wastu omas korteris, Paide, Pikk t. 14, kella 9—10 e. l. ja 4—5 p. l. Telef. 23.

Wajatakse kohe suuremasse tallu

sulast

(poiss- wõi naisemees) ja

tüdrukut.

Küsida Järwa-Jaanis, restoranist.

Tühad on ukse ees!

Olete mõelnud oma pühade sisseostudele, millised tulewad teha aegsasti. Soowitame oma laost

jõulukinkideks:

sport-töökekelke, suuski, liuraudu jne. jne.

Kristall-, kuld- ja hõbeasju.

Maailmakuulsaid „Omega“ wabriku äratus-, tasku- ja käekelli.

Zeiss-Ikon fotoaparaate.

Muusikariistu.

A/S. Tallinna Manufaktuuri raadiolao

„Suprema“, „Körting“, „Saba“

ainuesindus Järwa-Jaanis.

Meeste ülikonnad ja mantlid.

Igasugune manufaktuur- ja pudukaup.

„Ovald“ jalanõud.

Koloniaal- ja majapidamistarbed.

K.-m. J. Blauart & Ko.

Järva-Jaanis, telef. 19.

F-a „AMBOS“ TAPAL

Lai tän. 7, oma majas, telefon 32.

„Ambos“ vilditööstuse vildid

hoiawad Teie terwist ja peawad kauna wastu;

toakingad

on nägusad ja mugawad, ning sobiwamaks jõulukingiks igaühele.
Tellimisi wõetakse wastu suurel ja wäikesel arwul tööstuse kui ka tellija materjalist.
Soowijaile wahetatakse wildid willade wastu otse laost.
Ostan lambawillu kõrge päewahinnaga.

Rohukaupluses walikurikkam ladu

Tööd hinnatud näitusil suurte kuldaurahadega.

„Ambos“ riidevärvimistööstuses

ümbertöötatud ja wärwitud riie on nägus ja wärwilt wastupidaw. Töö hinnad äärmiselt odawad, 45 int. wärwitud kanga meetrilt. Kingitus töötojaile.

Walmisriiete keemiline puhastus, pesemine ja pressimine.

Kasutage tellimiste wastuwõtukohti üle maa!

tapeete, rohu-, wärwi- ja pühadekaupu.

Kuulutamine Järva Teatajas on kindel edu ärile.

Meistrite ja õppinud tööliste kutseeksamid

algawad Paide Tööoskusametis 19. jaanuril 1938. a.

Soowiawaldused esitada hiljemalt 7. jaanuariks 1938. a. (waata R. T. 60—1935. a) aadressil: Paide Tööoskuseamet.

Paide Tööoskuseameti tegewuspiirkonda kuulub Paide linn, Türi linn, Järwamaa, wälja arwatud Tapa linn, Lehtse, Ambla ja Nõmküla wald, Harjumaalt, nimelt Ingliste, Kaiu, Kuimetsa ja Triigi wald, Wiljandimaalt, nimelt Imawere, Adawere, Rutikwere ja Kabala wald.

Paide Tööoskusamet.

TAPA KINOTEATER **„KALEV“**

Reede, 17.—20. detsembrini.

Lõbus eeskawa!

Kauneim ja armastatuim filmitähtede paar Robert Taylor ja Janet Gaynor meeliköitwas armuloos

„Väikelinna tüdruk“

Film, mis paneb Teie südamed kõnelema ja jääb püsima Teie mällu.

2. Lisaeeskava

Seansside algus: ärip. kell 20, pühap. kell 16, 18 ja 20, esmaspäewal kell 19.

Tühade ostusid tehes külastage

F. Speeki mööblikauplust

Tapal, Pikk tänav 13

Kuulutamine „Järva Teatajas“ on mitmekordselt tasuv

A/S. „Ühiselu“ trükk. Tallinnas.